

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ім. адмірала Макарова
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ МОРЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА БЕЗПЕКИ

«Допустити до захисту»

зав. кафедри

д.е.н., професор НУК Єфімова Г.В.

(наукова ступінь, вчене звання, П.І.Б. завкафедрою)

_____ «__» _____ 2021 р.
(підпис зав. кафедрою)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеню вищої освіти **бакалавр**

на тему: **Економічне співробітництво країн у рамках
Європейської асоціації вільної торгівлі**

Виконав: студент 4451 групи

Спеціальності 051 Економіка

ОП Міжнародна економіка

(шифр і назва спеціальності)

Порохнява О.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри
економічної політики та безпеки

Марущак С.М.

(прізвище та ініціали)

Миколаїв – 2021 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА**

Факультет економіки моря
Кафедра економічної політики та безпеки
Освітній рівень – перший (бакалаврський)
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 051 Економіка
Освітня програма – Міжнародна економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ

гарант освітньої програми
«Міжнародна економіка»

_____ М. В. Волосюк
« ____ » _____ 2021 року

**ЗАВДАННЯ
НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»**

Студенту Порохнявій Олені Олександрівні

(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Економічне співробітництво країн у рамках ЄАВТ»

Керівник роботи к.е.н., доцент кафедри економічної політики та безпеки Марущак Світлана Миколаївна

Затверджені наказом ректора № _____ від « ____ » _____ 2021 року

2. Термін подання роботи: 15 червня 2021 р.

3. Вихідні дані по роботі: законодавчі та нормативно-правові акти України, торгівельні угоди між Україною та Європейською асоціацією вільної торгівлі, офіційні дані Державної служби статистики України, офіційні дані Центрального статистичного бюро Норвегії, офіційні дані посольства України в Норвегії, офіційні дані посольства України в Швейцарській Конференції та в Князівстві Ліхтенштейн, офіційні дані посольства України в Фінляндській Республіці та Республіці Ісландія та дані, отримані автором в ході досліджень. В роботі використовувалися монографічна і довідкова література, наукові праці вітчизняних вчених.

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів): Теоретичні аспекти міжнародного економічного співробітництва; Аналіз економічного співробітництва між Україною та Європейською асоціацією вільної торгівлі; Проблеми економічного співробітництва України і Європейської асоціації вільної торгівлі та шляхи їх вирішення.

5. Перелік презентаційних матеріалів: Етапи міжнародного економічного співробітництва; Принципи економічного співробітництва; Чинники, що впливають на економічне співробітництво; Основні економічні показники ЄАВТ; Основні економічні показники України; Ключові проблеми та ризики економічного співробітництва України та ЄАВТ; Шляхи подолання економічного співробітництва України та ЄАВТ.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення наукового керівника роботи	01.09.2020р.- 15.09.2020р.	
2.	Вибір теми роботи та її узгодження з науковим керівником	15.09.2020р.- 30.09.2020р.	
3.	Вивчення друкованих та електронних джерел, економічних реалій, методичних та наукових видань з теми роботи	01.10.2020р.- 31.10.2020р.	
4.	Складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником	01.11.2020р.- 15.11.2020р.	
5.	Збір статистичної інформації на базовому підприємстві (установі, організації)	15.11.2020р.- 31.01.2021р.	
6.	Розробка теоретичного розділу	01.02.2021р.- 29.02.2021р.	
7.	Розробка аналітичного розділу	01.03.2021р.- 31.03.2021р.	
8.	Розробка проектного розділу	01.04.2021р.- 30.04.2021р.	
9.	Розробка вступу, висновків, списку використаної літератури та додатків	01.05.2021р.- 15.05.2021р.	
10.	Редагування рукопису роботи магістранта та ознайомлення з ним наукового керівника	15.05.2021р.- 30.05.2021р.	
11.	Усунення зауважень наукового керівника та завершення роботи	01.06.2021р.- 10.06.2021р.	
12.	Подання рукопису кваліфікаційної роботи в бібліотеку НУК для перевірки на унікальність	10.06.2021р.	
13.	Подання рукопису кваліфікаційної роботи на попередній захист	15.06.2021р.	
14.	Усунення зауважень кафедрального захисту та результатів перевірки на виявлення збігів/ідентичності/схожості роботи	16.06.2021р.- 20.06.2021р.	
15.	Розробка проекту демонстраційного матеріалу та доповіді	16.06.2021р.- 20.06.2021р.	
16.	Подання роботи рецензенту та отримання рецензії	18.06.2021р.	
17.	Захист роботи перед АК	24.06.2021р.	

Науковий керівник _____
(підпис)

Марущак С.М.
(прізвище та ініціали)

Студент _____
(підпис)

Порохнява О.О.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	7
1.1. Поняття та сутність міжнародного економічного співробітництва .	7
1.2. Основні принципи, завдання та чинники, які визначають умови економічного співробітництва між країнами	13
1.3. Історія створення та функціонування Європейської асоціації вільної торгівлі	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ АСОЦІАЦІЄЮ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ..	23
2.1. Аналіз основних економічних показників Європейської асоціації вільної торгівлі	23
2.2. Аналіз основних економічних показників України	32
2.3. Аналіз економічного співробітництва України та Європейської асоціації вільної торгівлі	37
Розділ 3. ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	46
3.1. Ключові проблеми та ризики економічного співробітництва України та Європейської асоціації вільної торгівлі	46
3.2. Напрями забезпечення системи міжнародного економічного співробітництва України та Європейської асоціації вільної торгівлі ...	48
3.3. Шляхи подолання проблем економічного співробітництва України та Європейської Асоціації вільної торгівлі	50
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі міжнародні економічні відносини відіграють особливу роль для всього суспільства. Економічна співпраця країн обумовлюється напрямками їх зовнішньої політики та основними торговельними інтересами.

Економічна співпраця обумовлена підписанням угод про економічну співпрацю, в якій вказується галузі економічної співпраці, основна мета економічної співпраці, головні завдання економічної співпраці, особливості митного та податкового законодавства після створення даної угоди.

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо перспективного розвитку економічного співробітництва країн та Європейської асоціації вільної торгівлі.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні завдання:

- розглянути поняття та сутність міжнародного економічного співробітництва;
- визначити основні принципи, завдання та чинники умов економічного співробітництва між країнами;
- дослідити історію створення та функціонування Європейської асоціації вільної торгівлі;
- проаналізувати основні економічні показники Європейської асоціації вільної торгівлі;
- проаналізувати основні економічні показники України;
- проаналізувати економічне співробітництво України та Європейської асоціації вільної торгівлі;
- визначити ключові проблеми та ризики економічного співробітництва України та Європейської асоціації вільної торгівлі;

– визначити напрями забезпечення системи міжнародного економічного співробітництва України та Європейської асоціації вільної торгівлі;

– розробити шляхи подолання проблем економічного співробітництва України та Європейської Асоціації вільної торгівлі.

Об'єктом дослідження є процес налагодження економічного співробітництва країни.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо формування економічного співробітництва країни у рамках Європейської асоціації вільної торгівлі.

Методологічну основу дослідження склали методи наукової абстракції, аналізу, синтезу, індукції, дедукції, логічного аналізу, системного підходу тощо. Для вирішення певних завдань в кваліфікаційній роботі також застосовувалися такі методи: монографічний – при вивченні літературних джерел, практики формування економічного співробітництва країн у рамках Європейської асоціації вільної торгівлі; теоретичне узагальнення, порівняння та аналогії – для розкриття сутності поняття «економічне співробітництво»; абстрактно-логічний – для здійснення теоретичних узагальнень, формування висновків та обґрунтування нових гіпотез; функціональної оцінки – для визначення економічної співпраці країн у рамках Європейської асоціації вільної торгівлі; індикаторний – для оцінки рівня економічної співпраці України та Європейської асоціації вільної торгівлі; комплексний – для побудови системи торгівельних показників України та ЄАВТ.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативно-правові акти України, торгівельні угоди між Україною та Європейською асоціацією вільної торгівлі, офіційні дані Державної служби статистики України, офіційні дані Центрального статистичного бюро Норвегії, офіційні дані посольства України в Норвегії, офіційні дані посольства України в Швейцарській Конференції та в Князівстві Ліхтенштейн, офіційні дані посольства України в Фінляндській Республіці та Республіці Ісландія та дані,

отримані автором в ході досліджень. В роботі використовувалися монографічна і довідкова література, наукові праці вітчизняних вчених.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи – 62 сторінки. Робота містить 12 таблиць, 26 рисунків. Список використаних джерел налічує 45 найменувань на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

1.1. Поняття та сутність міжнародного економічного співробітництва

Економічне співробітництво є важливим та необхідним явищем для всіх економік світу. Адже економічне співробітництво допомагає налагодити стосунки країни з можливими стратегічними партнерами у всіх галузях економічної, політичної та соціальної діяльності суспільства. Економічне співробітництво призводить до розвитку науково-технічного прогресу та появи ноу-хау. Економічне співробітництво призвело до активного розвитку глобалізації, що значно вплинуло на наше життя.

Економічне співробітництво є одним із видів міжнародних економічних відносин. Тому, для правильного розуміння явища економічного співробітництва необхідно розглянути поняття світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Світове господарство – це система взаємозалежності та зв'язку країн, яка полягає у створенні міжнародних економічних відносин [1].

Міжнародні економічні відносини – це один із елементів світового господарства [2]. Налагодження міжнародних економічних відносин – це створення економічних та торговельних зв'язків між різними країнами та організаціями світу, які виступають як учасники світового господарства на міжнародній арені.

Одним із основних принципів міжнародних економічних відносин є те, щоб ці економічні відносини були вигідні для кожної зі сторін [3,4,5]. Наприклад, економічне співробітництво вигідне для України створенням можливості поставляти українську продукцію на європейський ринок та покращенням стосунків з Європейським Союзом, а для Європи – це вигідна дешева робоча сила з України, родючість українських земель, вигідне

географічне положення України та можливість транзитом доставляти російське паливо, що значно скорочує витрати на доставку російського пального.

Члени міжнародних економічних відносин повинні збиратися для обговорення та вирішення спільних та міжнародних проблем. Останнім часом для всього світу є актуальною проблема забруднення навколишнього середовища, зменшення та вимирання популяції багатьох видів тварин, забрудненість повітря, зменшення озонового шару та створення озонових дір в атмосфері, танення льодовиків та зменшення природних ресурсів, таких як, питна вода, нафта, газ, руди, вугілля. Тому весь світ зараз говорить про альтернативні джерела енергії, такі як, енергія сонячного випромінювання, енергія морів, річок та енергія вітру.

Розвиток міжнародних економічних відносин повинен відбуватися на основі компромісів різних суб'єктів міжнародних економічних відносин. Це є дуже важливим для уникнення різноманітних суперечок між країнами, які в подальшому можуть призвести до міжнародних конфліктів.

Для нормальних міжнародних економічних зв'язків характерним має бути розвиток всіх елементів та зв'язків для уникнення проблем пов'язаних з недостатнім розвитком якогось одного елемента всієї сукупності. Наприклад недостатній розвиток інфраструктури може негативно вплинути на міжнародну торгівлю, яка так чи інакше вплине на міжнародні економічні зв'язки.

Спільне вирішення глобальних проблем людства допоможе уникнути від непорозуміння між різними країнами та допоможе розробити ефективний план дій щодо боротьби з глобальними проблемами. Наприклад, проблема зменшення з кожним роком нафти та неможливість її швидкого відновлення змусила 12 квітня 2020 року Організацію країн-експортерів нафти підписати угоду, щодо зменшення видобутку нафти щоденно на 6 мільйонів барелів менше за поточний до квітня 2022 року [6].

Економічні відносини – це такі відносини різних суб'єктів господарювання з приводу виробництва, розподілу, обміну, споживання та торгівлі, але який обмежений обмеженістю ресурсів та міжнародним поділом праці [7].

З поняття міжнародні економічні відносини виділяють поняття економічне співробітництво.

Економічне співробітництво – відносини, які виникають між суб'єктами господарювання з метою обміну товарами, експорту та імпорту товарів між суб'єктами та налагодження гарних зв'язків між суб'єктами даних відносин [8,9].

Суб'єктами економічного співробітництва може бути держава, юридична особа та фізична особа, підприємство та компанія [10,11]. Детально – на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Суб'єкти економічного співробітництва

Джерело: розроблено автором на основі [10,11]

Об'єктами економічного співробітництва може бути торгівля товарами, торгівля послугами, міграція робочої сили та міграція капіталу [10,11]. Детально на рис. 1.2.

Рис.1.2. Об'єкти економічного співробітництва

Джерело: розроблено автором на основі [10,11]

Міжнародне економічне співробітництво – відносини, які виникають між суб'єктами господарювання з метою обміну товарами, експорту та імпорту товарів між суб'єктами та налагодження гарних зв'язків між суб'єктами даних відносин, але які відбуваються на міжнародній арені [10,11].

Згідно з Уніяттом А.В. міжнародне економічне співробітництво – це обмін діяльністю в різних галузях і країнах, що охоплює міжнародну торгівлю, співробітництво в галузі виробництва, науково-технічне співробітництво, міжнародні перевезення, туризм, фінансові відносини [12].

На рис. 1.3 показано основні етапи міжнародного економічного співробітництва [13].

В угоді про спільне співробітництво та партнерство зазвичай вказують особливості торговельного партнерства між даними країнами. Зазвичай в таких угодах вказується податкові особливості торгівлі з даними країнами, процедуру оформлення документів під час торгівлі з даними країнами та особливості врегулювання суперечок, план та наміри економічного співробітництва. Наприклад, угода про спільне співробітництво між Україною та Європейською Асоціацією Вільної торгівлі, яка почала діяти з 2012 року [14].

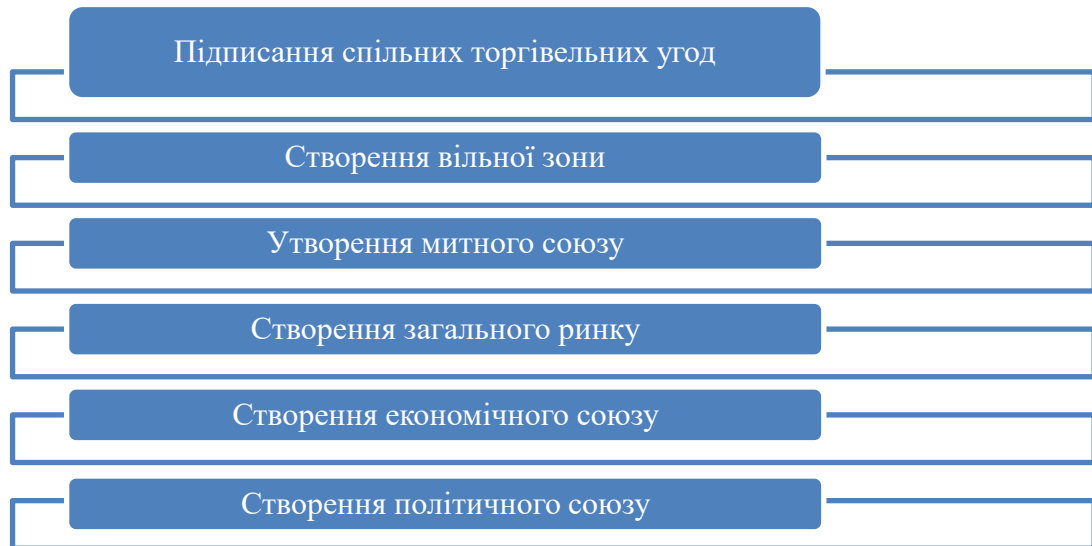

Рис. 1.3. Основні етапи міжнародного економічного співробітництва

Джерело: розроблено автором на основі [13]

Створення вільної зони відбувається зазвичай після підписання спеціальних угод. Зазвичай створюється Угода про створення Спеціальної економічної зони. В неї вказують територію, на якій буде функціонувати дана Спеціальна економічна зона, особливості податкової політики на даній території, пільги держави, які діють на даній території.

Створення митного союзу відбувається після підписання Угоди про митний союз. В даній угоді вказується країни між якими діє даний митний союз, вказують цілі та принципи створення союзу, механізм та етапи створення союзу, та особливості функціонування.

Створення загального ринку створюється на основі зони вільної торгівлі після підписання Угоди о підписанні про спільний ринок. В даному документі вказується мета та принципи створення загального ринку та основні етапи створення загального ринку.

Створення економічного союзу створюється на основі Угоди про створення економічного союзу. Економічний союз створюється на основі добровільності участі, поваги до суверенітету, територіальної цілісності, рівності прав, а також взаємної відповідальності Договірних Сторін за реалізацію положень цього Договору. В цьому договорі вказується мета та

принципи створення, основні етапи створення економічного союзу, особливості створення та функціонування.

Метою економічного співробітництва є створення тісних торгівельних та економічних зв'язків з потенційними партнерами, посилення конкурентоспроможності своїх товарів за кордоном, посилення стабільності економіки країн-учасниць економічного співробітництва, розвиток галузей в яких відбувається економічне співробітництво, зменшення безробіття в країнах-учасниць економічного співробітництва [9,15]. Подальше тісне економічне співробітництво може призвести до створення економічного союзу та загального ринку товарів та послуг між країнами-учасницями економічного співробітництва.

Отже, економічне співробітництво є важливим та необхідним явищем для всіх економік світу. Адже економічне співробітництво допомагає налагодити стосунки країни з можливими стратегічними партнерами у всіх галузях економічної, політичної та соціальної діяльності суспільства. Одним із основних принципів міжнародних економічних відносин є те, щоб ці економічні відносини були вигідні для кожної зі сторін.

Розвиток міжнародних економічних відносин повинен відбуватися на основі компромісів різних суб'єктів міжнародних економічних відносин. Для нормальних міжнародних економічних зв'язків характерним має бути розвиток всіх елементів та зв'язків для уникнення проблем пов'язаних з недостатнім розвитком якогось одного елемента всієї сукупності. Економічне співробітництво – відносини, які виникають між суб'єктами господарювання з метою обміну товарами, експорту та імпорту товарів між суб'єктами та налагодження гарних зв'язків між суб'єктами даних відносин.

Суб'єктами економічного співробітництва може бути держава, юридична особа та фізична особа, підприємство та компанія. Об'єктами економічного співробітництва може бути торгівля товарами, торгівля послугами, міграція робочої сили та міграція капіталу. Міжнародне економічне співробітництво – відносини, які виникають між суб'єктами

господарювання з метою обміну товарами, експорту та імпорту товарів між суб'єктами та налагодження гарних зв'язків між суб'єктами даних відносин, але які відбуваються на міжнародній арені.

1.2. Основні принципи, завдання та чинники, які визначають умови економічного співробітництва між країнами

Основними завданнями економічного співробітництва для країн між якими виникає економічне співробітництво є створення економічних та політичних зв'язків, сприяння конкуренції своїх товарів, створення економічних зон, зростання стабільності економіки країни, розвиток в галузях виробництва, в яких відбувається економічне співробітництва та обмін досвідом та знаннями між країнами [16,15]. Наприклад, створення тісних економічних та політичних зв'язків Білорусії, Казахстані, Киргизії та Росії призвело до створення Євразійського економічного союзу в 2014 році в Астані. До цього було багато спроб створити економічний союз між цими країнами. Створення економічного союзу та тісне співробітництво спричинило до появи загального ринку товарів та послуг, вільної міграції капіталу та робочої сили, створенню митного союзу між даними країнами [17,18].

Основні принципи економічного співробітництва зображено на рис. 1.4 [3,4,5].

Принцип рівноправності полягає в тому, що кожен із учасників даного економічного співробітництва мають рівні права та у своїй діяльності керуються визначеними статтями угоди економічного співробітництва, законам законодавства та міжнародного законодавства [20,21,22]. Наприклад, кожен із членів Європейського економічного союзу має рівні права в даному економічному союзі.

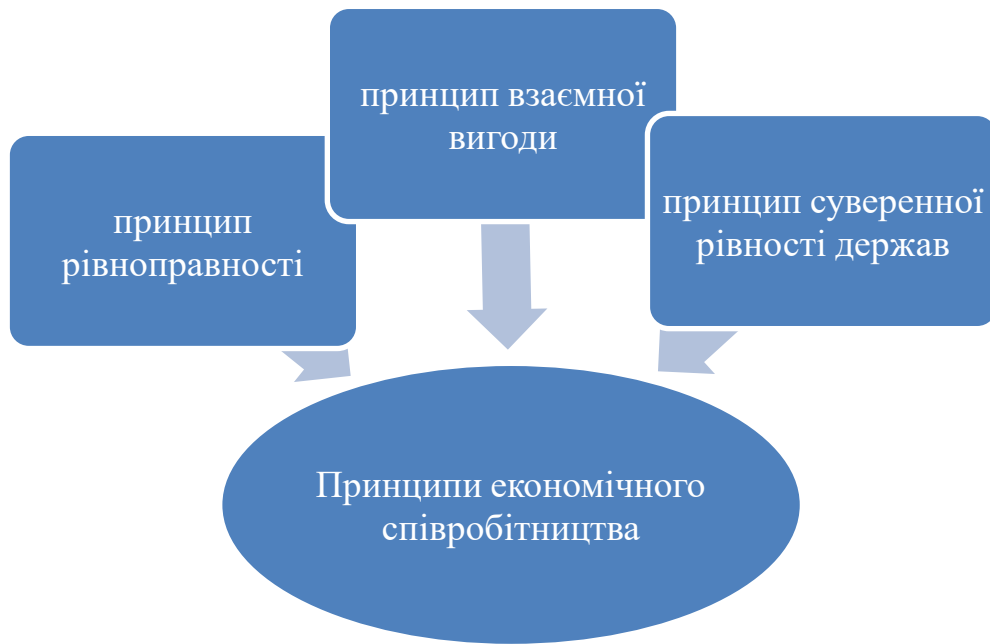

Рис. 1.4. Принципи економічного співробітництва

Джерело: розроблено автором на основі [3,4,5]

Принцип взаємної вигоди є важливим принципом економічного співробітництва, який полягає у врахуванні взаємних рівних інтересів кожного з учасників економічного співробітництва, що призведе до спільної вигоди для всіх сторін даного економічного співробітництва [22,23,24]. Наприклад, для кожного з членів Євразійського економічного союзу взаємною вигодою є спільний загальний ринок товарів та послуг, вільна міграція капіталу та робочої сили в межах даного економічного союзу [17,18].

Принцип суверенної рівності держав полягає в тому, що інші сторони економічного співробітництва не можуть посягати на територіальну цілісність іншої держави [8,9]. Наприклад, Росія, яка мала спільну програму з Україною щодо економічного співробітництва на 2011-2020 рік підписану прем'єр міністром України Миколою Азаровим та прем'єр міністром Росії Володимиром Путіним, зіпсувала відносини зі своїм партнером посягнувши на територіальну цілісність України в грудні 2014 року. Це призвело до Російсько-Української економічної, інформаційної, анти-терористичної

операції на Сході України. В 2018 році Кабінет Міністрів України розірвав дану програму [25].

Регулюється економічна співпраця Угодою про економічну співпрацю, міжнародним правом та законодавством країн-учасниць економічного союзу [26]. У разі виникнення суперечок учасники звертаються до угоди про економічне співробітництво та домовляються про вирішення усіх проблем. У разі відсутності вирішення даної суперечки країни-учасниці повинні звернутися до арбітражного суду. Арбітражний суд – суд, який займається вирішенням економічних та комерційних суперечок та конфліктів між різними суб'єктами господарювання [27].

Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України керується в своїй діяльності Законом України від 24 лютого 1994 року «Про міжнародний комерційний арбітраж», Додаток 1 до Закону України від 24 лютого 1994 року «Положення про Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України», Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України [28,29].

Структура Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України зображено детально на рис. 1.5

Рис. 1.5. Структура Міжнародного комерційного арбітражного суду

Джерело: розроблено автором на основі [28,29]

Проаналізувавши завдання, принципи та чим регулюється економічна співпраця для розуміння що впливає на економічну співпрацю розглянемо чинники впливу на економічну співпрацю. Головними чинниками, які впливають на економічне співробітництво є політичний аспект, економічний аспект, фінансовий аспект, соціальний аспект [30]. Детально в табл. 1.1

Проаналізувавши данні чинники можна побачити, що глобалізація вплинула на всі явища нашого життя та спричинила зростання потреби в економічному співробітництві.

Таблиця 1.1

Чинники, що впливають на економічне співробітництво

Аспект, що впливає	Чинники
Політичний аспект	Зростаюча з кожним роком залежність держави від зовнішніх зв'язків; Зростаючі з кожним роком геополітичні трансформації; Потреба в підтримці своєї політики з боку інших держав; Необхідність в партнерстві та політичному союзі для покращення свого політичного статусу на світовій міжнародній арені.
Економічний аспект	Зменшення торговельного сальдо; Низька конкурентоспроможність товарів та послуг; Зростаюча з кожним роком роль глобалізації; Зростання цифровізації економіки; Потреба в ноу-хау; Зростання необхідності науково-технічної промисловості; Зростання з кожним роком потреб людства.
Фінансовий аспект	Розвиток фінансової сфери; Розвиток нових фінансових технологій; Цифровізація фінансових операцій; Зменшення часу на проведення фінансових операцій.
Соціальний аспект	Зростаюча з кожним роком потік робочих місць; Посилення ролі інтернаціоналізації освіти; Відсутність достатньої підтримки щодо освіти з боку держави.

Джерело: розроблено автором на основі [30]

Отже, основними завданнями економічного співробітництва для країн між якими виникає економічне співробітництво є створення економічних та політичних зв'язків, сприяння конкуренції своїх товарів, створення економічних зон, зростання стабільності економіки країни, розвиток в галузях виробництва, в яких відбувається економічне співробітництва та

обмін досвідом та знаннями між країнами. Важливі принципи економічного співробітництва є принцип рівноправності, принцип взаємної вигоди та принцип суверенної рівності держав. У разі виникнення суперечок учасники звертаються до угоди про економічне співробітництво та домовляються про вирішення усіх проблем. У разі відсутності вирішення даної суперечки країни-учасниці повинні звернутися до арбітражного суду. Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України керується в своїй діяльності Законом України від 24 лютого 1994 року «Про міжнародний комерційний арбітраж», Додаток 1 до Закону України від 24 лютого 1994 року «Положення про Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України», Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. На економічне співробітництво найбільше впливає глобалізація, яка з кожним роком стає всеохоплюючою та поширюється на все що нас оточує.

1.3. Історія створення та функціонування Європейської асоціації вільної торгівлі

Згідно з Законом №2673-ХІІ від 17.02.2006 року «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» спеціальна економічна зона є частина території України, на якій діє спеціальний правовий режим економічної діяльності [31]. На території даної економічної зони встановлюється особливий митний, валютно-фінансовий та податкові умови економічної діяльності різних суб'єктів господарювання.

Згідно цього закону головна мета вільних економічних зон є залучення іноземних інвестицій, створення спільного підприємства з іноземними суб'єктами господарювання та залучення та впровадженню нових технологій.

Європейська асоціація вільної торгівлі є зоною вільної торгівлі, яка об'єднує митні території чотирьох європейських країн, які не вступили до

Європейського Союзу, зокрема, Республіки Ісландія, Князівства Ліхтенштейн, Королівства Норвегії та Швейцарської Конфедерації. Тобто, з визначення вільної економічної зони ми розуміємо, що на території даних країн діють спеціальні митні, податкові, валютно-фінансові умови економічної діяльності, метою функціонування яких є максимізація прибутку, створення спільних підприємств з метою розширення експорту. Також за допомогою цієї організації країни-члени можуть вільно обмінюватися товарами та послугами між собою, а також можливий вільний рух капіталів та фізичних осіб [32].

Вона була заснована 4 січня 1960 року у місті Стокгольм, що в Швеції. Вона була результатом підписання Стокгольмської угоди про Європейську Асоціацію Вільної Торгівлі. Основною метою діяльності було створення підґрунтя для лібералізації торгівлі промисловими товарами, переробленою сільськогосподарською продукцією, рибою та морепродуктами між країнами-членами цієї міжнародної організації. З часу створення, організація встановила тісні торговельні відносини з ЄС та іншими країнами Центральної та Східної Європи, басейну Середземного моря, Азії, Північної та Південної Америки, Близького Сходу та Африки.

Три країни-члени ЄАВТ, зокрема, Ісландія, Ліхтенштейн та Норвегія входять до Європейського економічного простору, створення якого було укладено у травні 1992 року. Європейський Економічний Простір об'єднує ринки двадцяти семи країн-членів ЄС та трьох країн-членів ЄАВТ у спільний ринок обсягом близько 470 млн. споживачів, що робить його найбільшим регіональним інтеграційним об'єднанням у світі. Згідно з результатами проведеного у 1992 році референдуму, Швейцарія не вступила до ЄЕП, але розвиває торговельно-економічне співробітництво з ЄС шляхом укладення двосторонніх угод.

В даний час, ЄАВТ укладено двадцять дев'ять угод про вільну торгівлю (охоплює 40 країн) з такими партнерами, як Албанія, Канада, Чилі, Колумбія, Єгипет, Рада співробітництва арабських держав Перської затоки,

країни Центральної Америки (Коста-Ріка, Гватемала, Панама), Ізраїль, Йорданія, Корея, Ліван, Північна Македонія, Мексика, Марокко, Палестинська автономія, Перу, Сербія, Сінгапур, Південноафриканський митний союз, Туніс, Туреччина, Україна, Боснія і Герцеговина, Чорногорія, Грузія, Еквадор, Гонконг, Філіппіни, Індонезія.

Розвиток преференційних торговельно-економічних відносин з ЄС, іншими країнами світу та їх регіональними об'єднаннями забезпечив ЄАВТ доступ до ринків країн, сукупне населення яких складає близько 850 млн. споживачів.

Розвиток торговельних відносин з іншими країнами та їх регіональними об'єднаннями викликав необхідність перегляду країнами-членами ЄАВТ положень Стокгольмської угоди про ЄАВТ. Оновлену угоду було підписано 21 червня 2001 року у м. Вадуц, Ліхтенштейн і вона набула чинності 1 червня 2002 року, одночасно з набуттям чинності пакетом двосторонніх угод між Швейцарією та ЄС. Положення оновленої угоди про ЄАВТ (Вадуцька конвенція) враховують розвиток торговельних відносин країн-членів ЄАВТ з ЄС та іншими торговельними партнерами. Вадуцька конвенція регулює відносини між країнами-членами ЄАВТ у сфері торгівлі товарами та послугами, конкурентної та інвестиційної політики, економічної та грошової політики, захисту прав інтелектуальної власності тощо.

Структура ЄАВТ детально на рис. 1.6.

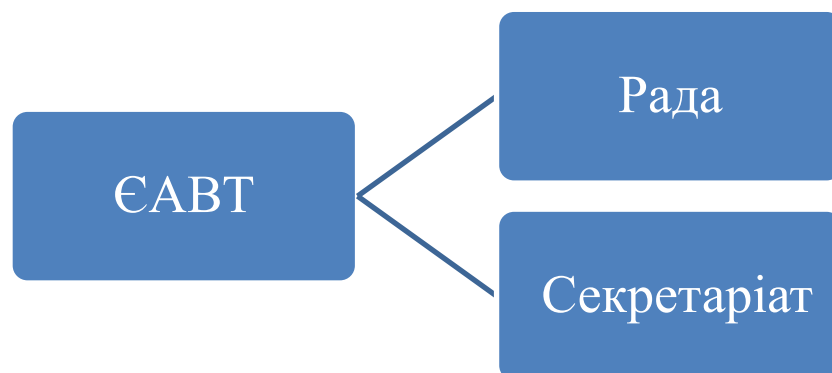

Рис. 1.6. Структура ЄАВТ

Джерело: розроблено автором на основі [32]

Рада ЄАВТ є основним робочим органом цієї міжнародної організації в рамках якої країни-члени ЄАВТ проводять переговори, консультації та приймають рішення щодо напрямів діяльності ЄАВТ. Як правило, засідання Ради ЄАВТ відбуваються кожного місяця на рівні Постійних представників країн-членів при ЄАВТ та двічі на рік на рівні міністрів. При прийнятті рішень Радою ЄАВТ кожна країна-член має 1 голос. Зазвичай рішення Ради приймаються консенсусом.

На засіданнях Ради обговорюються основні питання, зокрема, відносин ЄАВТ з третіми країнами та питань, пов'язаних з угодами про вільну торгівлю, а також загальний огляд політики щодо ЄС та третіх країн. Рада має широкий мандат для розробки спільної політики та сприяння розвитку зв'язків з іншими державами, союзами держав або міжнародними організаціями.

Рада також розглядає питання взаємовідносин між державами ЄАВТ в рамках Конвенції. Питання, пов'язані з Європейським економічним простором, розглядаються Постійним комітетом у Брюсселі.

Країни-члени по черзі головує в Раді ЄАВТ протягом півріччя.

Рада ЄАВТ складається з Парламентського комітету, Консультаційного комітету, Комітету з питань розвитку відносин з третіми країнами, Комітету експертів у сфері торгівлі, Бюджетного комітету, Комітету з питань технічних бар'єрів в торгівлі, Комітету експертів з митних питань та питань визначення походження товарів.

На рис. 1.7. зображено структуру Ради ЄАВТ.

Діяльність ЄАВТ забезпечують три Секретаріати. Секретаріат ЄАВТ у Женеві відповідає за виконання положень Угоди про ЄАВТ та розвиток співробітництва ЄАВТ з третіми країнами, Секретаріат ЄАВТ у Брюсселі – за співробітництво ЄАВТ з ЄС, Секретаріат ЄАВТ у Люксембурзі – за співробітництво ЄАВТ з Європейським агентством з питань статистики (ЄВРОСТАТ).

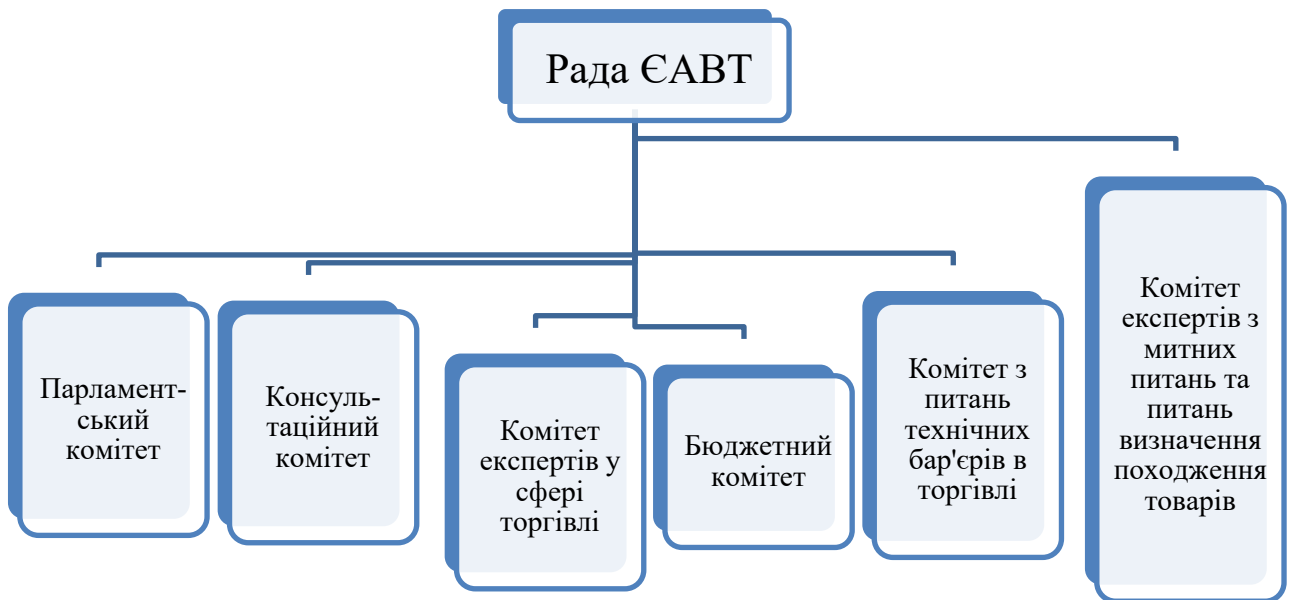

Рис. 1.7. Структура Ради ЄАВТ

Джерело: розроблено автором на основі [32]

У Секретаріаті ЄАВТ працює близько 100 співробітників, з яких одна третина знаходяться у Женеві і дві третини в Брюсселі та Люксембурзі.

Секретаріат у Женеві забезпечує сприяння у проведенні переговорів щодо угод про вільну торгівлю з країнами, що не є членами ЄС та надає відповідну підтримку Раді ЄАВТ.

Генеральним Секретарем ЄАВТ є Генрі Гетаз, який очолює Секретаріат ЄАВТ в Женеві з 2018 року.

Отже, економічне співробітництво – відносини, які виникають між суб'єктами господарювання з метою обміну товарами, експорту та імпорту товарів між суб'єктами та налагодження гарних зв'язків між суб'єктами даних відносин. Суб'єктами економічного співробітництва може бути держава, юридична особа та фізична особа, підприємство та компанія. Об'єктами економічного співробітництва може бути торгівля товарами, торгівля послугами, міграція робочої сили та міграція капіталу. Основними завданнями економічного співробітництва для країн між якими виникає економічне співробітництво є створення економічних та політичних зв'язків, сприяння конкуренції своїх товарів, створення економічних зон, зростання

стабільності економіки країни, розвиток в галузях виробництва, в яких відбувається економічне співробітництва та обмін досвідом та знаннями між країнами. Важливі принципи економічного співробітництва є принцип рівноправності, принцип взаємної вигоди та принцип суверенної рівності держав. Зона вільної економічної зони є спеціальною територією, на якій діє особливий режим з митним, податковим, валютно-фінансовими умовами економічної діяльності. Основна мета якої є залучення іноземних інвестицій, створення спільного підприємства з метою стимулювання експорту. Європейська асоціація вільної торгівлі є зоною вільної торгівлі, яка об'єднує митні території чотирьох європейських країн, які не вступили до Європейського Союзу, зокрема, Республіки Ісландія, Князівства Ліхтенштейн, Королівства Норвегії та Швейцарської Конфедерації, яка була заснована 4 січня 1960 року у місті Стокгольм, що в Швеції. Вона була результатом підписання Стокгольмської угоди про Європейську Асоціацію Вільної Торгівлі. Рада ЄАВТ є основним робочим органом цієї міжнародної організації в рамках якої країни-члени ЄАВТ проводять переговори, консультації та приймають рішення щодо напрямів діяльності ЄАВТ. Секретаріат у Женеві забезпечує сприяння у проведенні переговорів щодо угод про вільну торгівлю з країнами, що не є членами ЄС та надає відповідну підтримку Раді ЄАВТ.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ АСОЦІАЦІЄЮ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ2.1. Аналіз основних економічних показників Європейської асоціації
вільної торгівлі

ВВП є важливим показником, який вказує нам всю вироблену в країні продукцію, тобто скільки всього товарів та послуг було вироблено за рік. Цей показник є одним з найважливіших показників, адже він фактично вказує скільки держава виготовила продукції та послуг за рік.

Спочатку ми проаналізуємо ВВП Європейської асоціації вільної торгівлі. Дані для аналізу взяті з джерела [33]. В табл. 2.1 та табл. 2.2 представимо аналіз інтенсивності динаміки ВВП ЄАВТ на основі розрахунку ланцюгових та базисних абсолютних приростів, темпів росту та темпів приросту.

Отже, динаміка тенденцій зростання ВВП Європейської асоціації вільної торгівлі виглядає так. В 2001 році ВВП зросло на 1,95% у порівнянні з 2000 роком. В 2002 році ВВП зросло на 9,11% у порівнянні з 2001 роком. В 2003 році ВВП зросло на 16,87% у порівнянні з 2002 роком. В 2004 році ВВП зросло на 13,44% у порівнянні з 2003 роком. В 2005 році ВВП зросло на 9,24% у порівнянні з 2004 роком. В 2006 році ВВП зросло на 8,03% у порівнянні з 2005 роком. В 2007 році ВВП на 13,64% у порівнянні з 2006 роком. В 2008 році ВВП на 14,52% у порівнянні з 2007 роком. В 2009 році ВВП знизилося на 8,88% у порівнянні з 2008 роком. В 2010 році ВВП зросло на 8,89% у порівнянні з 2009 роком. В 2011 році ВВП зросло на 18,28% у порівнянні з 2010 роком. В 2012 році ВВП знизилося на 1,62% у порівнянні з 2011 роком. В 2013 році ВВП зросло на 2,84% у порівнянні з 2012 роком. В 2014 році ВВП зросло на 0,43% у порівнянні з 2013 роком. В 2015 році ВВП знизилося на 10,26% у порівнянні з 2014 роком. В 2016 році ВВП зросло на

0,44% у порівнянні з 2015 роком. В 2017 році ВВП зросло на 3,41% у порівнянні з 2016 роком. В 2018 році ВВП зросло на 3,41% у порівнянні з 2017 роком. В 2019 році ВВП зросло на 3,05% у порівнянні з 2018 році. В 2020 році ВВП зросло на 3,23% у порівнянні з 2019 роком.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки ВВП ЄАВТ за 2000-2020 рр.

Ланцюгові характеристики інтенсивності динаміки

Роки	ВВП ЄАВТ, млрд.\$	Абсолютні прирости, млрд. \$	Темп зростання%	Темпи приросту, %
2000	452,059			
2001	460,884	8,825	101,95	1,95
2002	505,864	44,980	109,76	9,76
2003	591,204	85,340	116,87	16,87
2004	670,953	79,749	113,49	13,49
2005	732,953	62,000	109,24	9,24
2006	791,826	58,873	108,03	8,03
2007	899,866	108,040	113,64	13,64
2008	1030,49	130,624	114,52	14,52
2009	939,022	-91,468	91,12	-8,88
2010	1022,46	83,438	108,89	8,89
2011	1209,35	186,890	118,28	18,28
2012	1189,798	-19,552	98,38	-1,62
2013	1223,597	33,799	102,84	2,84
2014	1228,903	5,306	100,43	0,43
2015	1102,762	-126,141	89,74	-10,26
2016	1107,648	4,886	100,44	0,44
2017	1145,435	37,787	103,41	3,41
2018	1184,445	39,010	103,41	3,41
2019	1220,579	36,134	103,05	3,05
2020	1259,973	39,394	103,23	3,23

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Темп ланцюжкового приросту в 2016 році становив всього лише 0,44%, але це на 9,82% більше у порівнянні з 2015 роком. Темп приросту в 2017 році становив 3,41%, що на 2,97% більше ніж за попередній аналогічний період. В 2018 році темп приросту становив 3,41%, що є стабільним результатом. В 2019 році темп приросту становив 3,05%, що на 0,36% менше за попередній аналогічний період 2018 року. Темп приросту в 2020 році становив 3,23%, що на 0,18% більше за 2019 рік.

Аналіз динаміки ВВП ЄАВТ за 2000-2020 рр.

Базисні характеристики інтенсивності динаміки

Роки	ВВП ЄАВТ, млрд.\$	Абсолютні прирости , млрд. \$	Темп зростання%	Темпи приросту, %
2000	452,059			
2001	460,884	8,825	101,95	1,95
2002	505,864	53,805	111,90	11,90
2003	591,204	139,145	130,78	30,78
2004	670,953	218,894	148,42	48,42
2005	732,953	280,894	162,14	62,14
2006	791,826	339,767	175,16	75,16
2007	899,866	447,807	199,06	99,06
2008	1030,49	578,431	227,95	127,95
2009	939,022	486,963	207,72	107,72
2010	1022,46	570,401	226,18	126,18
2011	1209,35	757,291	267,52	167,52
2012	1189,798	737,739	263,20	163,20
2013	1223,597	771,538	270,67	170,67
2014	1228,903	776,844	271,85	171,85
2015	1102,762	650,703	243,94	143,94
2016	1107,648	655,589	245,02	145,02
2017	1145,435	693,376	253,38	153,38
2018	1184,445	732,386	262,01	162,01
2019	1220,579	768,520	270,00	170,00
2020	1259,973	807,914	278,72	178,72

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Темп базисного зростання в 2016 році становив 245,02% у порівнянні з 2015 роком, що на 1,08% більше за базисний темп зростання в 2015 році. Темп базисного зростання в 2017 році становив 253,38% у порівнянні з 2016 роком, що на 8,36% більше за базисний темп зростання в 2016 році. Темп базисного зростання в 2018 році становив 262,01% у порівнянні з 2017 роком, що на 8,63% більше за базисний темп зростання в 2017 році. Темп базисного зростання в 2019 році становив 270% у порівнянні з 2018 роком, що на 7,99% більше за базисний темп зростання в 2018 році. Темп базисного зростання в 2020 році становив 278,72% у порівнянні з 2019 роком, що на 8,72% більше за базисний темп зростання в 2019 році.

Темп базисного приросту в 2016 році становив 145,02% у порівнянні з 2015 роком, що на 1,08% більше за базисний темп приросту у 2015 році. Темп базисного приросту в 2017 році становив 153,38% у порівнянні з 2016 роком, що на 8,36% більше за базисний темп приросту у 2016 році. Темп базисного приросту в 2018 році становив 162,01% у порівнянні з 2017 роком, що на 8,63% більше за базисний темп приросту у 2017 році. Темп базисного приросту в 2019 році становив 170% у порівнянні з 2018 роком, що на 7,99% більше за базисний темп приросту у 2018 році. Темп базисного приросту в 2020 році становив 178,72% у порівнянні з 2019 роком, що на 8,72% більше за базисний темп приросту у 2019 році.

На рис. 2.1 зображено динаміку ВВП у період з 2000 по 2020 роки

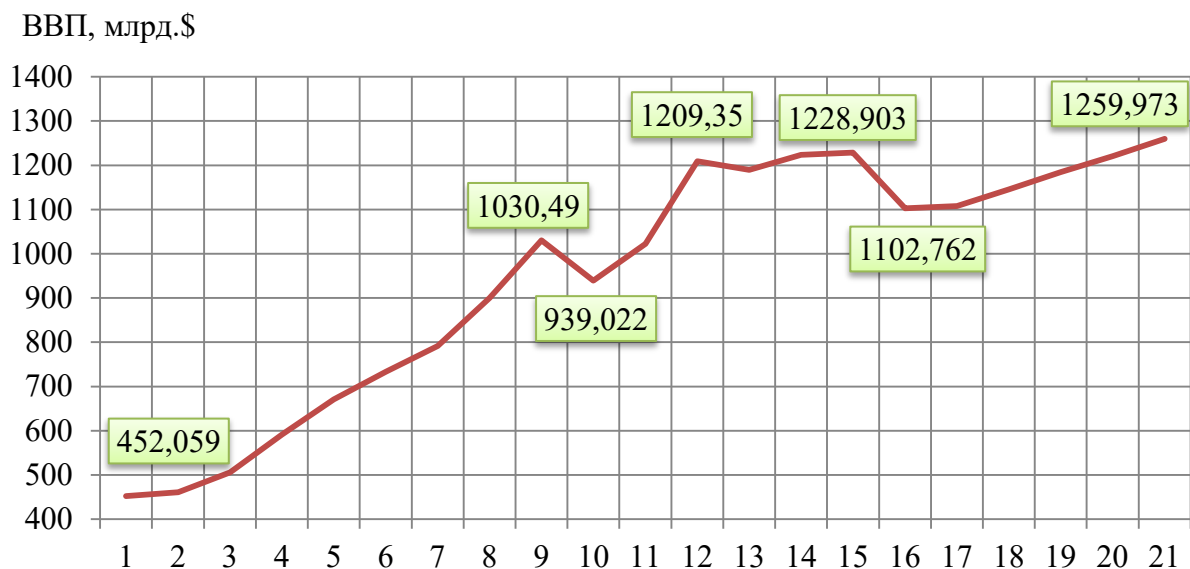

Рис. 2.1. Динаміка ВВП з 2000 по 2020 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [33]

Торгівельний аналіз дуже важливий для оцінки економічного співробітництва країн з іншими країнами. Цей показник вказує ефективність зовнішньої політики держав.

Проаналізуємо стан експорту, імпорту, зовнішньо-торгівельного балансу та обороту ЄАВТ в 2019 рік [34,35,36,37].

В табл. 2.3 проаналізовано експорт, імпорт, зовнішнь-торгівельний баланс та оборот ЄАВТ в 2019 році.

Таблиця 2.3

Експорт, імпорт, зовнішнь-торгівельний баланс
та зовнішнь-торгівельний оборот в 2019 році

Країни	Експорт, млрд.\$	Імпорт, млрд.\$	Зовнішнь- торгівельний оборот,млрд.\$	Зовнішнь- торгівельне сальдо, млрд.\$
Ісландія	5,228	6,579	11,807	-1,351
Норвегія	104,029	86,144	190,173	17,885
Швейцарія	313,629	276,291	589,92	37,338
Королівство Ліхтенштейн	0,0004	0,0003	0,0007	0,0001
ВСЬОГО	422,8868	369,0143	791,9007	53,8721

Джерело: розроблено автором на основі [34,35,36,37]

Найбільша за експортом та імпортом є Швейцарія. А найменша за експортом та імпортом є Королівство Ліхтенштейн. Другою після Королівства Ліхтенштейн йде Ісландія. Від'ємне торгівельне сальдо у Ісландії каже нам про неефективну торгівельну та економічну політику з боку Ісландії.

На рис. 2.2 зображено структуру експорту ЄАВТ в 2019 році.

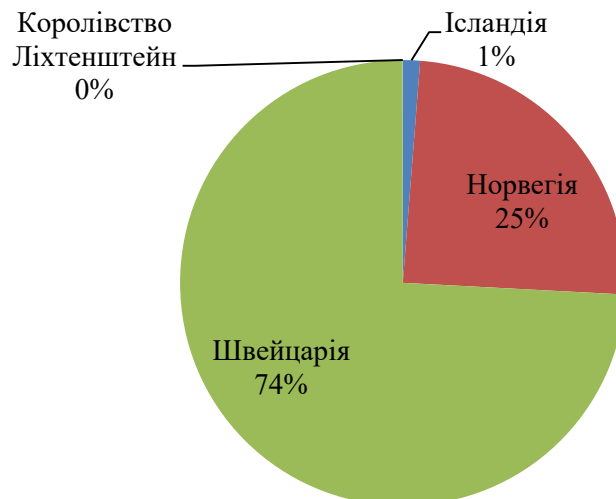

Рис. 2.2. Структура експорту в 2019 році

Джерело: розроблено автором на основі [34,35,36,37]

Отже, згідно з рис. 2.2 найбільшу частку в структурі експорту Європейської асоціації вільної торгівлі в 2019 році становить Швейцарія з 74%. Друге місце займає Норвегія, яка становить 25%. Останнє місце займає Королівство Ліхтенштейн з 0%.

На рис. 2.3 зображено структуру імпорту ЄАВТ в 2019 році.

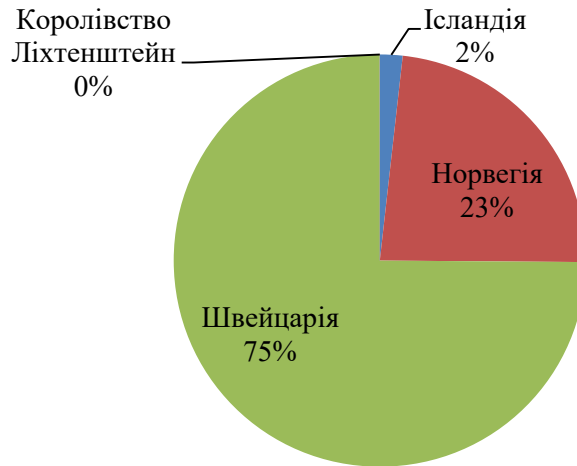

Рис. 2.3. Структура імпорту в 2019 році

Джерело: розроблено автором на основі [34,35,36,37]

Згідно з рис. 2.3 найбільшу долю в структурі імпорту Європейської асоціації вільної торгівлі в 2019 році становить також Швейцарія з 75%. Друге місце займає Норвегія з 23%. Останнє місце займає Королівство Ліхтенштейн з 0%.

На рис. 2.4 зображено структуру зовнішньо-торгівельного обороту ЄАВТ в 2019 році.

Згідно з рис. 2.4 найбільшу долю в структурі зовнішньо-торгівельного обороту Європейської асоціації вільної торгівлі в 2019 році становить Швейцарія з 75%. Друге місце займає Норвегія з 24%. Останнє місце займає Королівство Ліхтенштейн з 0%.

Географічна та товарна структура дуже важлива для аналізу стратегічних торгівельних партнерів та найпопулярніших для партнерів категорію товарів та послуг.

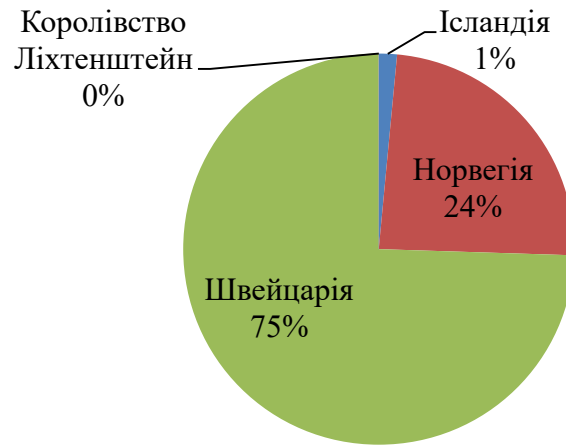

Рис. 2.4. Структура зовнішньо-торгівельного обороту в 2019 році

Джерело: розроблено автором на основі [34,35,36,37]

В табл. 2.3 проаналізовано географічну структуру Ісландії в 2020 році.

Таблиця 2.3

Географічна структура експорту Ісландії

Країна	Експорт, млн.\$	Структура експорту,%
Нідерланди	925	20,29
Іспанія	786	17,24
Великобританія	504	11,05
Франція	367	8,05
США	346	7,59
Німеччина	250	5,48
Норвегія	191	4,19
Данія	126	2,76
Польщу	115	2,52
Португалію	101	2,21
Інші країни	849	18,62
ВСЬОГО	4560	100

Джерело: розроблено автором на основі [35]

Згідно з табл. 2.3 найбільшими торговими партнерами Ісландії є Нідерланди, Іспанія та Великобританія.

В табл. 2.4 проаналізовано товарну структуру Ісландії в 2020 році.

Найбільше Ісландія експортує рибу, алюміній та продукцію з нього, чорні метали та залишки та відходи харчової промисловості, готові корми для тварин.

В 2020 році Норвегія експортувала свої товари в Великобританію, Німеччина, Нідерланди, Швеція та Китай. Найбільше Норвегія експортує паливо мінеральне, риба, ядерні реактори та вироби з алюмінію.

В 2020 році Швейцарія експортувала свої товари в США, Німеччину, Китай, Великобританію та Францію. Найбільше Швейцарія експортує фармацевтичну продукцію, перли, органічні хімічні з'єднання та ядерні реактори.

Таблиця 2.4

Товарна структура експорту Ісландії

Групи товарів	Експорт, млрд.\$	Структура експорту, %
Риба, раки, молюски та інші види морських безхребетних	1,9	41,6%
Алюміній та вироби з нього	1,6	35,09
Чорні метали	0,141	3,09
Залишки та відходи харчової промисловості, готові корми для тварин	0,117	2,57
Готові продукти з м'яса, риби або раків, молюсків або інших водних безхребетних	0,112	2,46
Реактори, ядерні котли, обладнання та механічні пристрої: їх частини	0,106	2,32
Жири та масла тваринного або рослинного походження, та продукти їх розщеплення	0,104	2,28
Інструменти та апарати оптичні	0,104	2,28
Електричні машини та обладнання: їх частини	0,035	0,77
Паливо мінеральне, нафта та продукти їх перегонки	0,032	0,702
Інше	0,309	6,78
ВСЬОГО	4,560	100

Джерело: розроблено автором на основі [35]

Ісландія імпортує товари з Німеччини, Норвегії, Китаю, Нідерландів, Данії та США. Головними товарами імпорту для Ісландії є електричні машини та їх обладнання, ядерні реактори та котли, засоби наземного транспорту та продукція неорганічної хімії.

В 2020 році Норвегія імпортує свої товари з Китаю, Німеччину, Швеція, США та Великобританія. Головними товарами імпорту для Норвегії є ядерні реактори та котли та електричні машини та їх обладнання.

В 2020 році Швейцарія імпортує свої товари з Німеччини, Італії, США та Китаю. Головними товарами імпорту для Швейцарії є перли, фармацевтичні продукції, ядерні реактори та засоби наземного транспорту.

Отже, ВВП в 2020 році зросло на 3,23% у порівнянні з попереднім періодом. Найбільша країна за структурою експорту в 2020 році є Швейцарія (79%). А найменша – Королівство Ліхтенштейн з 0%. Найбільша країна за структурою імпорту в 2020 році є Швейцарія (78%). А найменша – Королівство Ліхтенштейн з 0%. Від’ємне торговельне сальдо у Ісландії в 2020 році каже нам про неефективну торговельну та економічну політику з боку Ісландії. В 2020 році Ісландія експортувала свої товари в Нідерланди, Іспанію, Великобританію, Францію, США, Німеччину, Норвегію, Данію, Польщу та Португалія. Найбільше Ісландія експортує рибу, алюміній та продукцію з нього, чорні метали та залишки та відходи харчової промисловості, готові корми для тварин. В 2020 році Норвегія експортувала свої товари в Великобританію, Німеччина, Нідерланди, Швеція та Китай. Найбільше Норвегія експортує паливо мінеральне, риба, ядерні реактори та вироби з алюмінію. В 2020 році Швейцарія експортувала свої товари в США, Німеччину, Китай, Великобританію та Францію. Найбільше Швейцарія експортує фармацевтичну продукцію, перли, органічні хімічні з’єднання та ядерні реактори. Ісландія імпортує товари з Німеччини, Норвегії, Китаю, Нідерландів, Данії та США. Головними товарами імпорту для Ісландії є електричні машини та їх обладнання, ядерні реактори та котли, засоби наземного транспорту та продукція неорганічної хімії. В 2020 році Норвегія імпортує свої товари з Китаю, Німеччину, Швеція, США та Великобританія. Головними товарами імпорту для Норвегії є ядерні реактори та котли та електричні машини та їх обладнання. В 2020 році Швейцарія імпортує свої товари з Німеччини, Італії, США та Китаю. Головними товарами імпорту для Швейцарії є перли, фармацевтичні продукції, ядерні реактори та засоби наземного транспорту.

2.2. Аналіз основних економічних показників України

Першим чином ми проаналізуємо ВВП України [38]. Детально в табл. 2.5. та на рис. 2.5.

На табл. 2.5 зображено ВВП України в період з 2015 по 2020 рік.

Отже, динаміка тенденцій зростання ВВП України в 2020 році знизився на 0,69% у порівнянні з 2019 роком.

Таблиця 2.5

ВВП України з 2015 року по 2020 рік

Роки	ВВП, млрд.\$	Темп зростання, %
2015	90,615	-
2016	93,270	2,93
2017	112,154	20,25
2018	130,832	16,65
2019	153,781	17,54
2020	152,727	-0,69

Джерело: розроблено автором на основі [38]

На рис. 2.5 зображено динаміку ВВП у період з 2015 по 2020 рік.

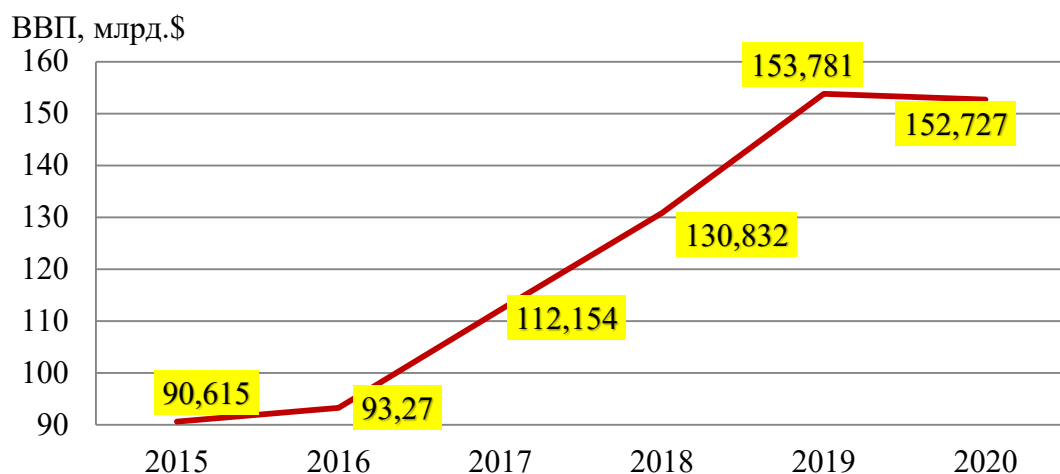

Рис. 2.5. Динаміка ВВП за 2015-2020 роки, млрд.\$

Джерело: розроблено автором на основі [38]

На табл. 2.6 проаналізуємо експорт, імпорт та зовнішньо-торгівельний баланс та оборот за 2015-2020 роки в Україні [39].

Аналіз торгівельних показників за 2015-2020 роки

Роки	Експорт, млрд.\$	Імпорт, млрд.\$	Зовнішньо-торгівельне сальдо, млрд.\$	Зовнішньо-торгівельний оборот млрд.\$
2015	38,127	37,516	0,611	75,643
2016	36,361	39,249	-2,888	75,61
2017	43,428	49,439	-6,011	92,867
2018	47,334	57,187	-9,853	104,521
2019	50,1	60,4	-10,3	110,5
2020	49,230	53,674	-4,444	102,904

Джерело: розроблено автором на основі [39]

В 2020 році зовнішньо-торгівельний оборот становив 102,904 млрд.\$, що на 6,874% менше ніж в 2019 році. В 2020 році експорт становив 49,230 млрд.\$, що на 1,736% менше ніж в 2019 році. В 2020 році імпорт становив 53,674 млрд.\$, що на 11,136% менше ніж в 2019 році.

В табл. 2.7 проаналізовано темпи зростання торгівельних показників за 2016-2020 роки.

Таблиця 2.7

Аналіз темпів зростання торгівельних показників за 2015-2020 роки

Роки	Темп зростання для експорту,%	Темп зростання для імпорту,%	Темп зростання для зовнішньо-торгівельного обороту,%
2016	-4,63	4,62	-0,04
2017	19,44	21,34	22,87
2018	8,99	-10,29	-10,27
2019	5,84	-10,05	-6,83
2020	-1,74	-16,75	-12,59

Джерело: розроблено автором

Отже, експорт України в 2016 році знизився на 4,63% у порівнянні з 2015 роком. В 2017 році збільшився на 19,44% у порівнянні з минулим періодом. В 2018 році збільшився на 8,99% у порівнянні з минулим періодом. В 2019 році збільшився на 5,84% у порівнянні з минулим періодом. В 2020 році знизився на 1,74% у порівнянні з минулим періодом.

На рис. 2.6 зображена динаміка експорту України за 2015-2020 роки.

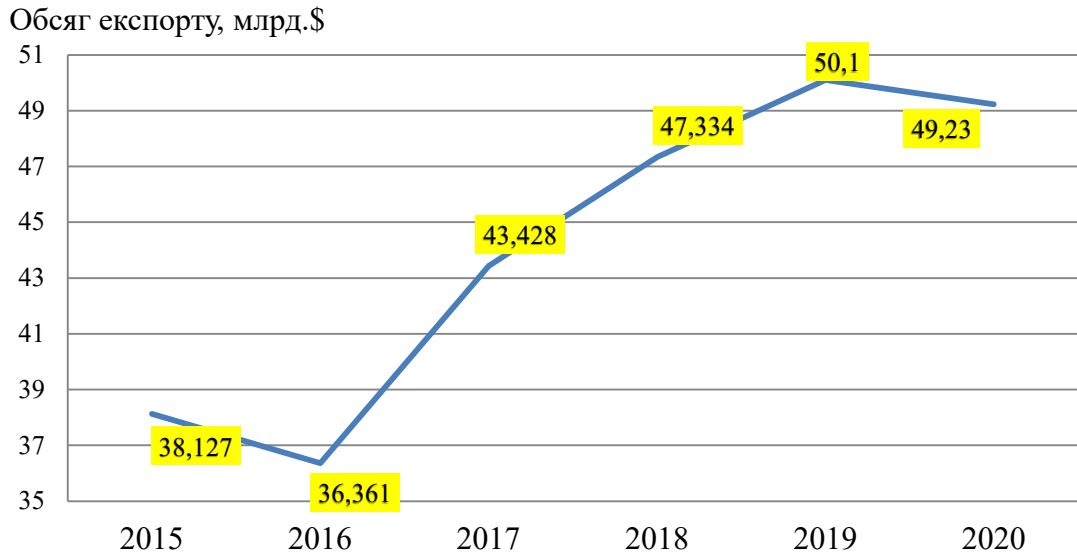

Рис. 2.6. Динаміка експорту України за 2015-2020 року, млрд.\$

Джерело: розроблено автором на основі [39]

Імпорт України в 2016 році збільшився на 4,62% у порівнянні з 2015 роком. В 2017 році збільшився на 21,34% у порівнянні з минулим періодом. В 2018 році зменшився на 10,29% у порівнянні з минулим періодом. В 2019 році зменшився на 10,05% у порівнянні з минулим періодом. В 2020 році зменшився на 16,75% у порівнянні з минулим роком. Тобто з 2018 року імпорт України почав стрімко падати.

На рис. 2.7 зображено динаміка імпорту України за 2015-2020 роки.

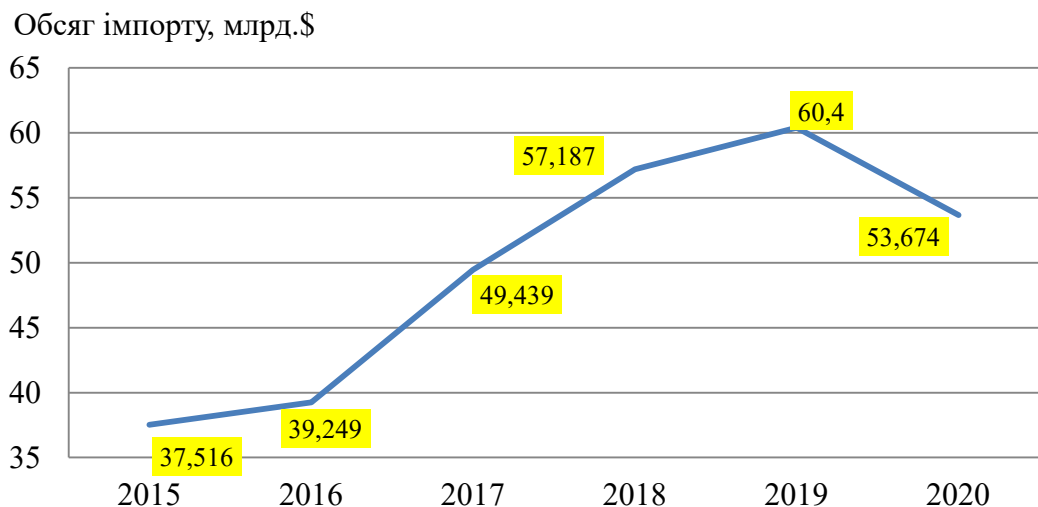

Рис. 2.7. Динаміка імпорту України в період з 2015 рік по 2020 рік, млрд.\$

Джерело: розроблено автором на основі [39]

На рис. 2.8 зображено динаміку зовнішньо-торгівельного обороту

Зовнішньо-торгівельний оборот, млрд.\$

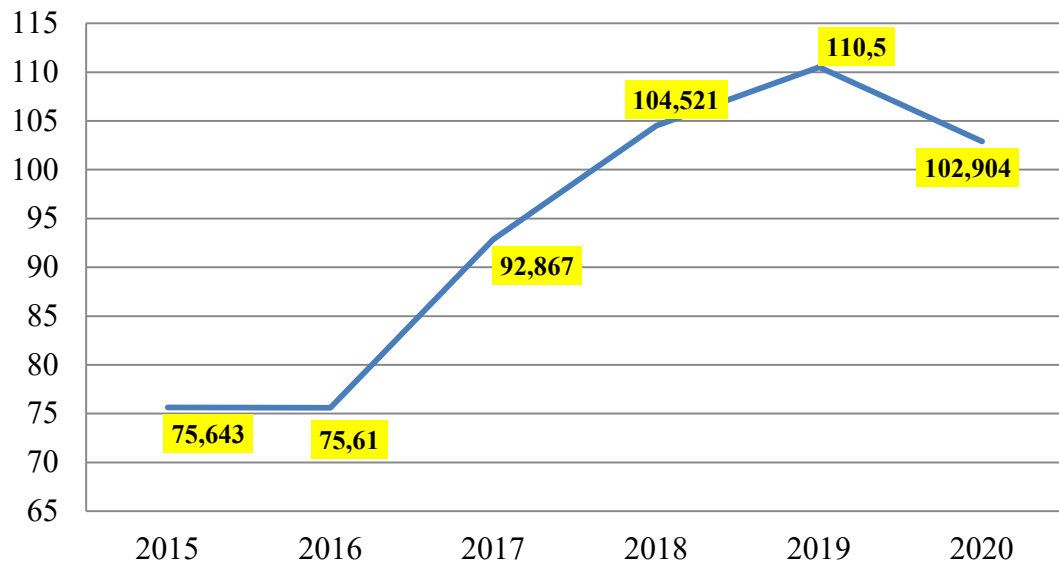

Рис. 2.8. Динаміка зовнішньо-торгівельного обороту України за 2015-2020 роки, млрд.\$

Джерело: розроблено автором на основі [39]

В 2016 році зовнішньо-торгівельний оборот України зріс на 17,34% у порівнянні з попереднім періодом. В 2017 році зовнішньо-торгівельний оборот України зріс на 4,72% у порівнянні з попереднім періодом. В 2018 році зовнішньо-торгівельний оборот України знизився на 6,50% у порівнянні з попереднім періодом. В 2019 році зовнішньо-торгівельний оборот України знизився на 13,86% у порівнянні з попереднім періодом. В 2020 році зовнішньо-торгівельний оборот України знизився на 9,11% у порівнянні з попереднім періодом.

В табл. 2.8 проаналізовано географічну структуру України в 2020 році.

В 2020 році Україна експортувала свої товари в Китай, Польщу, Росію, Туреччину та Німеччину.

В 2020 році Україна імпортує свої товари з Китаю, Німеччини, Росія, Польща та США. Головними товарами імпорту для України є мінеральне

паливо, ядерні реактори, засоби наземного транспорту та електричні машини та обладнання.

Таблиця 2.8

Географічна структура експорту України в 2020 році

Країна	Експорт, млрд.\$	Структура експорту, %
1	2	3
Китай	7,11	14,44
Польща	3,27	6,64
Росія	2,7	5,48
Туреччина	2,43	4,94
Німеччина	2,07	4,20
Індія	1,97	4,00
Італія	1,92	3,90
Нідерланди	1,8	3,66
Єгипет	1,61	3,27
Білорусь	1,33	2,70
Інші країни	23,02	46,76
ВСЬОГО	49,23	100,00

Джерело: розроблено автором на основі [39]

В табл. 2.9 проаналізовано товарну структуру в 2020 році.

Таблиця 2.9

Товарна структура експорту України в 2020 році

Групи товарів	Експорт, млрд.\$	Структура експорту, %
Злаки	9,41	19,114
Чорні метали	7,68	15,600
Жири та масла тваринного та рослинного походження	5,76	11,700
Руди	4,42	8,978
Електричні машини та обладнання	2,57	5,220
Ядерні реактори	1,97	4,001
Насіння і плоди	1,84	3,738
Залишки і відходи харчової промисловості	1,57	3,189
Деревина та вироби з неї	1,4	2,844
Вироби з чорних металів	0,884	1,796
Інші	11,726	23,819
ВСЬОГО	49,23	100

Джерело: розроблено автором на основі [39]

Отже, ВВП України в 2020 році знизився на 0,69% у порівнянні з 2019 роком. Негативне зовнішньо-торгівельне сальдо є характерною особливістю

торгівельної політики України, що каже нам про неефективну зовнішньо-торгівельну та економічну політику України. В 2020 році експорт знизився на 1,74% у порівнянні з минулим періодом. В 2020 році імпорт зменшився на 16,75% у порівнянні з минулим роком. В 2020 році зовнішньо-торгівельний оборот України знизився на 9,11% у порівнянні з попереднім періодом. В 2020 році Україна експортувала свої товари в Китай, Польщу, Росію, Туреччину та Німеччину. Найбільше Україна експортувала в 2020 році злаки, чорні метали, жири та масла тваринного та рослинного походження, руди та електричні машини та обладнання. В 2020 році Україна імпортує свої товари з Китаю, Німеччини, Росія, Польща та США. Головними товарами імпорту для України є мінеральне паливо, ядерні реактори, засоби наземного транспорту та електричні машини та обладнання.

2.3. Аналіз економічного співробітництва України та Європейської асоціації вільної торгівлі

Україна та Європейська асоціація вільної торгівлі є важливими економічними партнерами, які активно співробітничать в багатьох галузях. Початок їх економічного співробітництва було покладено в 2011 році. Тоді Україна та Європейська асоціація вільної торгівлі підписали Угоду про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ від 07.12.2011 року.

Згідно з цією Угодою головними цілями є збільшити інвестиційні можливості у зоні вільної торгівлі та сприяти конкуренції у своїх економіках.

На рис. 2.9 зображено цілі економічного співробітництва України та ЄАВТ.

У статті 1.6 даного договору вказується про прозорість сторін. Тобто сторони повинно відкрито публікувати інформацію щодо законів в публічний доступ в мережі Інтернет, швидко відповідати на запитання та за запитом надавати інформацію.

Головними сферами економічного співробітництва є рибна промисловість та морепродукти, сільськогосподарська продукція.

Під час економічного співробітництва всі мита та збори на імпорту скасовується, а мита та збори на експорт повинні бути скорочені.

Рис. 2.9. Цілі економічного співробітництва ЄАВТ та України

Джерело: розроблено автором на основі [14]

Після даної угоди Україна та Європейська Асоціація вільної торгівлі є економічними партнерами, які активно взаємодіють між собою.

Згідно Державної статистики України Україна експортувала українських товарів в Норвегію на суму в 27 мільйонів доларів, а імпортувала з Норвегії на суму 288 мільйонів доларів в 2020 році. Чистий експорт становив -261 мільйонів доларів, що свідчить про неефективну торговельну політику з боку України. Зовнішньо-торгівельне сальдо складає 315 мільйонів доларів. Але згідно з даними Центрального статистичного бюро Норвегії Україна експортувала товарів на суму в 70 мільйонів доларів. Тому чистий експорт становить вже -218 мільйонів доларів. Зовнішньо-торгівельний оборот складає 358 мільйонів доларів [40,41].

Основна структура експорту в 2020 році зображено на рис. 2.10.

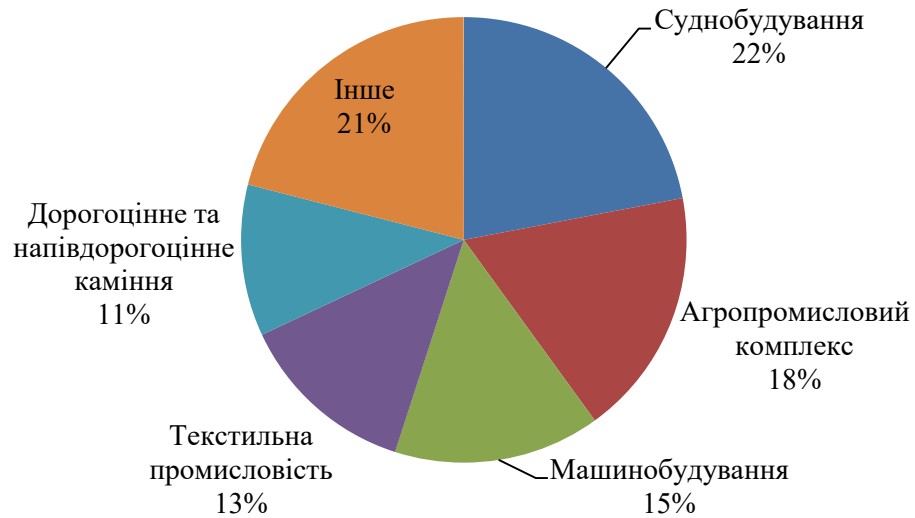

Рис. 2.10. Структура експорту українських товарів в Норвегію

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Отже, згідно з цими даними найпопулярнішими українськими товарами для експорту в 2020 році була продукція в галузі суднобудування, машинобудування, сільськогосподарська продукція, продукція текстильної промисловості, дорогоцінне каміння та напівдорогоцінне каміння.

Основна структура імпорту норвезьких товарів в 2020 році зображено на рис. 2.11.

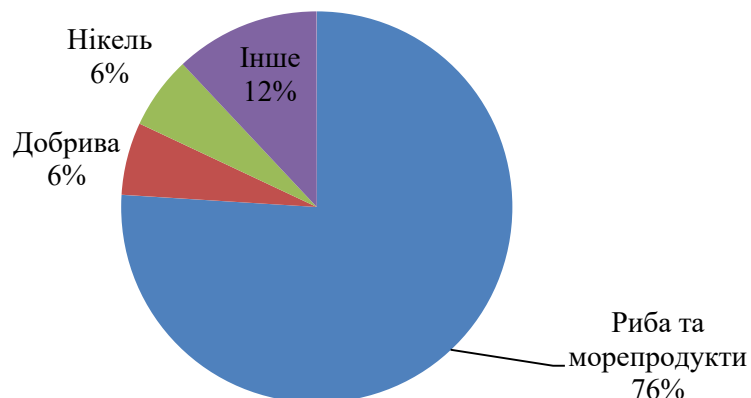

Рис. 2.11. Структура імпорту норвезьких товарів в Україну в 2020 році

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Україна імпортувала з Норвегії рибу та морепродукти, нікель та добрива.

Україна експортувала послуг на суму в 38 мільйонів доларів, а імпортувала послуг на суму 16 мільйонів доларів. Чистий експорт становив 22 мільйонів доларів. Тобто Україна більше експортувала ніж імпортувала послуги в 2020 році, що каже про ефективну торгівельну політику. Зовнішньо-торгівельний оборот становив 54 мільйонів доларів.

Основна структура експорту українських послуг в Норвегію в 2020 році зображено на рис. 2.12.

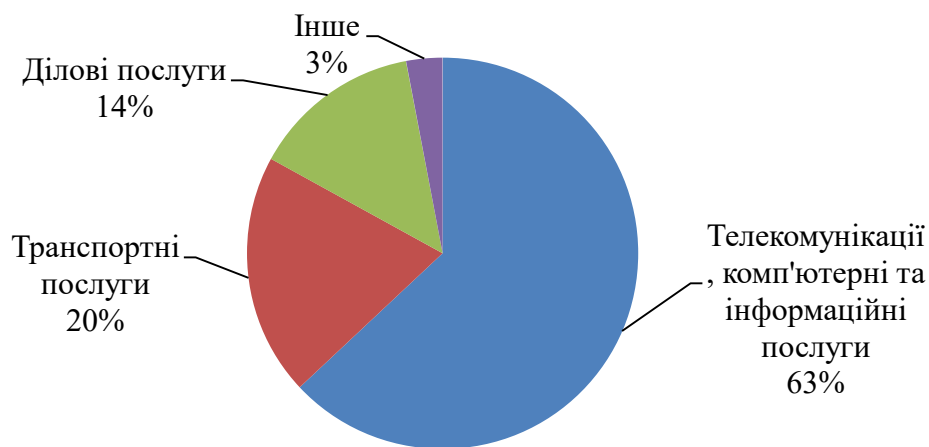

Рис. 2.12. Структура експорту українських послуг в Норвегії в 2020 році

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Отже, найпопулярнішими послугами є телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги, транспортні послуги та ділові послуги.

Основна структура імпорту норвезьких послуг в Україну зображено на рис. 2.13.

Найпопулярнішими послугами, які імпортувала Україна з Норвегії є ділові послуги та телекомунікації.

В 2018 році Україна та Норвегія почали активне співробітництво в інвестиційному плані. Зокрема створення норвезькими компаніями NBT та Scatec Solar проект в галузі енергетики, який повинен принести Україні 1,7 мільярдів доларів іноземних інвестицій.

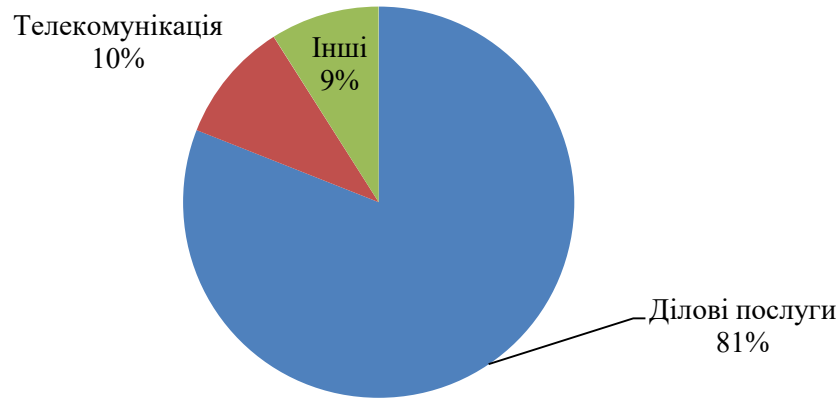

Рис. 2.13. Структура імпорту норвезьких послуг в Україні в 2020 році
Джерело: розроблено автором на основі [40]

Згідно Державної статистики України Україна експортувала в 2020 році українських товарів в Королівство Швейцарія на суму в 81,7 мільйонів доларів, а імпорт швейцарських товарів в 2020 році становив 841 мільйонів доларів при скороченні обсягів торгівлі через пандемію вірусу COVID-19. Чистий експорт або торгівельне сальдо в 2020 році становило -759,3 мільйонів доларів. Зовнішньо-торгівельний оборот становив 922,7 мільйонів доларів [42].

Основна структура експорту українських товарів в Швейцарію в 2020 році зображено на рис. 2.14.

Отже, найпопулярнішими товарами експорту з України та Швейцарії є перли, дорогоцінне каміння, жири та олія тваринного походження, папір та картон.

Основна структура імпорту швейцарських товарів в Україні зображена на рис. 2.15.

Найпопулярнішою продукцією є нафта, фармацевтична продукція та електричні машини.

В 2020 році з України експортували в Швейцарію послуги на суму в 555 мільйонів доларів, а імпортувала послуг на суму в 140 мільйонів доларів

США. Чистий експорт становив 415 мільйонів доларів. Зовнішньоторгівельний оборот становив 695 мільйонів доларів.

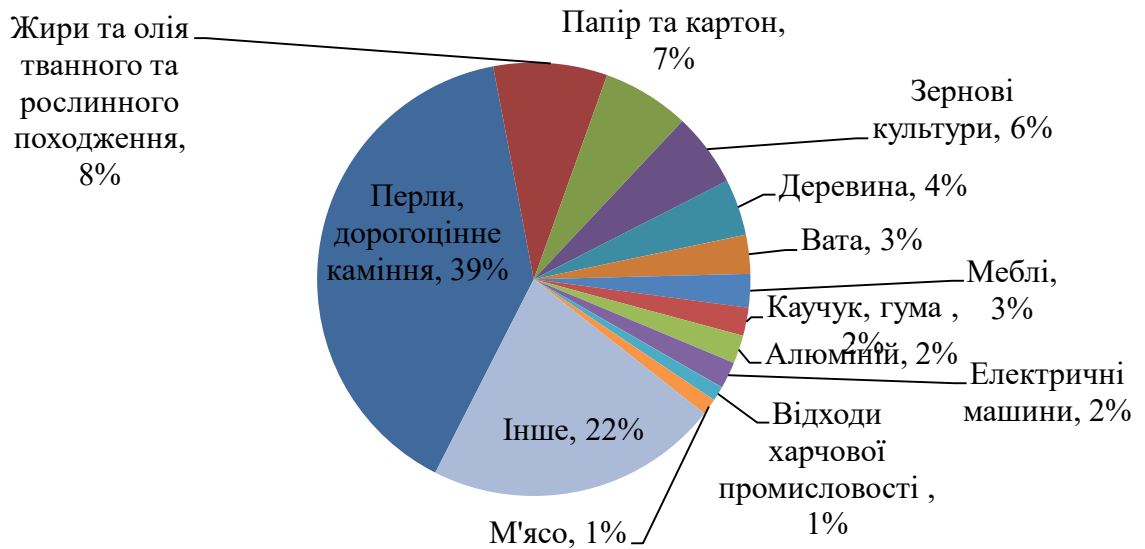

Рис. 2.14. Структура експорту товарів з України в Швейцарію

Джерело: розроблено автором на основі [42]

Основна структура імпорту швейцарських товарів в Україні зображена на рис. 2.15.

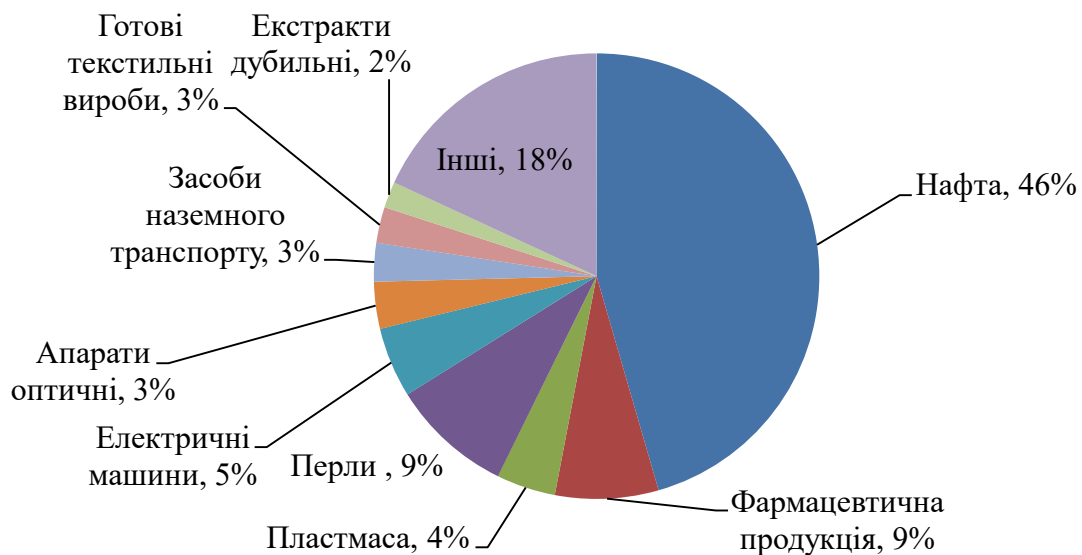

Рис. 2.15. Структура імпорту швейцарських товарів в Україні в 2020 році

Джерело: розроблено автором на основі [42]

Найпопулярнішою продукцією є нафта, фармацевтична продукція та електричні машини.

В 2020 році з України експортували в Швейцарію послуги на суму в 555 мільйонів доларів, а імпортувала послуг на суму в 140 мільйонів доларів США. Чистий експорт становив 415 мільйонів доларів. Зовнішньоторгівельний оборот становив 695 мільйонів доларів.

Основними послугами експорту з України до Швейцарії є послуги з переробки матеріальних ресурсів, транспортні послуги, послуги телекомунікації та ділові послуги.

Основними послугами імпорту з Швейцарії до України є ділові послуги, послуги з телекомунікації, послуги інтелектуальної власності та державні послуги.

Згідно Державної статистики України Україна експортувала в 2020 році українських товарів в Ісландію на суму в 1026,1 тисяч доларів, а імпортувала з Ісландії в Україну на суму в 90522,7 тисяч доларів. Чистий експорт в 2020 році становив -89496,6 тисяч доларів. Зовнішньоторгівельний оборот становив 91548,8 тисяч доларів [43].

Основними товарами, які експортували з України до Ісландії є ядерні реактори, електричні машини, трикотажний одяг та меблі.

Основними товарами, які Україна імпортувала з Ісландії є риба, морепродукти, молочні продукти та натуральний мед.

Експорт послугами з України до Ісландії в 2020 році становив 759.4 тисячі доларів, а імпорт з Ісландії до України складає 113,7 тисяч доларів. Чистий експорт становив 645,7 тисяч доларів. Зовнішньоторгівельний оборот складає 873,1 тисяч доларів.

Україна найбільше в 2020 році експортувала до Ісландії ділові послуги, послуги у сфері телекомунікації, транспортні послуги та державні послуги.

Україна найбільше в 2020 році імпортувала з Ісландії послуги пов'язані з подорожами та транспортні послуги.

Отже, Україна та Європейська асоціація вільної торгівлі є важливими економічними партнерами, які активно співробітничать в багатьох галузях. Початок їх економічного співробітництва було покладено в 2011 році. Тоді Україна та Європейська асоціація вільної торгівлі підписали Угоду про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ від 07.12.2011 року. Найбільше Україна експортувала в 2020 році злаки, чорні метали, жири та масла тваринного та рослинного походження, руди та електричні машини та обладнання. В 2020 році Україна імпортує свої товари з Китаю, Німеччини, Росія, Польща та США. Головними товарами імпорту для України є мінеральне паливо, ядерні реактори, засоби наземного транспорту та електричні машини та обладнання. Згідно з Угодою головними цілями є збільшити інвестиційні можливості у зоні вільної торгівлі та сприяти конкуренції у своїх економіках. Згідно Державної статистики України Україна експортувала українських товарів в Норвегію на суму в 27 мільйонів доларів, а імпортувала з Норвегії на суму 288 мільйонів доларів в 2020 році. Чистий експорт становив -261 мільйонів доларів, що свідчить про неефективну торгівельну політику з боку України. Найпопулярнішими українськими товарами для експорту в 2020 році була продукція в галузі суднобудування, машинобудування, сільськогосподарська продукція, продукція текстильної промисловості, дорогоцінне каміння та напівдорогоцінне каміння. Україна експортувала послуг на суму в 38 мільйонів доларів, а імпортувала послуг на суму 16 мільйонів доларів. Чистий експорт становив 22 мільйонів доларів. Зовнішньо-торгівельний оборот становив 54 мільйонів доларів. Найпопулярнішими послугами є телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги, транспортні послуги та ділові послуги. Найпопулярнішими послугами, які імпортувала Україна з Норвегії є ділові послуги та телекомунікації. Україна експортувала в 2020 році українських товарів в Королівство Швейцарія на суму в 81,7 мільйонів доларів, а імпорт швейцарських товарів в 2020 році становив 841 мільйонів доларів при скороченні обсягів торгівлі через пандемію вірусу COVID-19.

Чистий експорт або торгівельне сальдо в 2020 році становило -759,3 мільйонів доларів. Зовнішньо-торгівельний оборот становив 922,7 мільйонів доларів. В 2020 році з України експортували в Швейцарію послуги на суму в 555 мільйонів доларів, а імпортувала послуг на суму в 140 мільйонів доларів США. Чистий експорт становив 415 мільйонів доларів. Зовнішньо-торгівельний оборот становив 695 мільйонів доларів. Україна експортувала в 2020 році українських товарів в Ісландію на суму в 1026,1 тисяч доларів, а імпортувала з Ісландії в Україну на суму в 90522,7 тисяч доларів. Чистий експорт в 2020 році становив -89496,6 тисяч доларів. Зовнішньо-торгівельний оборот становив 91548,8 тисяч доларів. Експорт послугами з України до Ісландії в 2020 році становив 759.4 тисячі доларів, а імпорт з Ісландії до України складає 113,7 тисяч доларів. Чистий експорт становив 645,7 тисяч доларів. Зовнішньо-торгівельний оборот складає 873,1 тисяч доларів.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ І ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

3.1. Ключові проблеми та ризики економічного співробітництва України та Європейської асоціації вільної торгівлі

Проаналізувавши експорт та імпорт українських товарів та причини існуючих тенденцій ми встановили, що Україна завжди стикається з проблемою негативного торгівельного сальдо або чистого експорту, що свідчить про неефективну торгівельну політику.

Причинами неефективної торгівельної політики є залежність від іноземної сировини та товарів, зокрема технологічних обладнань, виготовлення яких потребують великих матеріальних та трудових ресурсів, скорочення будь-яких торгівельних операцій через пандемію COVID-19, скорочення виробництва та масові збитки для підприємств через карантин під час пандемії COVID-19.

Тепер потрібно розглянути проблеми економічної співпраці та ризиків економічної співпраці для кожної із країн.

Основними проблемами для торгівлі України з Норвегією є сутичка між норвезькою компанією, яка є постачальником риби та морепродуктів та одним із рибних заводів. Український завод закупив у Норвегії рибу на 3 мільйони доларів, але відмовився виплачувати її. Норвегія вирішила звернутися до інвестиційного суду та виграла цю справу. Але дана компанія перевела всі активи до іншого заводу та збанкрутіла. Норвезька компанія понесла збитки. Національна страхова компанія, яка належала Норвезькому міністерству торгівлі, промисловості та рибальства покрила частину даних коштів, але перестав страхувати торгівельні операції між Україною та Норвегією [44].

В табл. 3.1 проаналізовано головні проблеми та ризики економічної співпраці з Україною для країн-членів ЄАВТ.

Таблиця 3.1

Проблеми та ризики економічної співпраці з Україною

Проблеми	Ризики
Корупція; корупційність Феміди; безпринципність українських підприємців, вплив олігархів на всі галузі економіки та інформаційні джерела; проблема доставки продукції через COVID-19	не вирішення з боку українського уряду питань корупції на рівні місцевих та державних чиновників, відсутність змін у сфері права, можливе налагодження стосунків з Російською Федерацією одним із членів даного економічного співробітництва, стан виробництва в країні, можливий негативний вплив на економіку, пов'язаний з стихійними лихами, такі як повені, бурі, урагани та землетруси.

Джерело: розроблено автором

Отже, головними проблемами для всіх країн Європейської асоціації є корупція, яка впливає на всі галузі економіки в країні, корупційність феміди, безпринципність українських підприємців, майже всі підприємства поділені між різними олігархами, вплив олігархів на всі галузі економіки та інформаційні джерела.

Також в 2020 році важливою проблемою стало важкість доставки продукції через карантин під час вірусу COVID-19.

Головними ризиками для економічного співробітництва є не вирішення з боку українського уряду питань корупції на рівні місцевих та державних чиновників, відсутність змін у сфері права, можливе налагодження стосунків з Російською Федерацією одним із членів даного економічного співробітництва, стан виробництва в країні, можливий негативний вплив на економіку, пов'язаний з стихійними лихами, такі як повені, бурі, урагани та землетруси.

3.2. Напрями забезпечення системи міжнародного економічного співробітництва України та Європейської асоціації вільної торгівлі

Проаналізувавши дані проблеми та ризики, які вказані в пункті 3.1 я можу з впевненістю сказати, що в угоді про економічне співробітництво між Україною та державами Європейської асоціації вільної торгівлі не вистачає пунктів про появу можливих сутичок та конфліктів та причини її вирішення. Зокрема проблем, які пов'язані з незгодою платити за отриманий товар від постачальника, особливості вирішення конфлікту, який пов'язаний з затримкою поставки товару.

На рис. 3.1 зображено основні зміни, які необхідні для системи міжнародної економічної співпраці.

Джерело: розроблено автором

Також потрібно вказати про особливість оплати з боку покупця, зокрема зобов'язання застрахувати товар для зменшення ризику понесення збитку під час проблем, які могли виникнути з товаром та особливості

страхування товару, особливості відшкодування понесених збитків страховою компанією під час непередбачуваних подій.

В умові повинно бути прописано, про дію міжнародних торгівельних позначень, такі як ІНКОТЕРМС-2021, який регулює основні позначення доставки товару, який діє по всьому світу та інших загальновідомих і важливих документах.

В угоді повинно бути обов'язково вказано особливості мита для певної категорії товарів і таблиця приблизних тарифів оплати мита для певної категорії товарів, розрахунок податків в залежності від виду товару та об'єму товару.

В угоді зазвичай вказується галузі діяльності даної угоди, але потрібно також вказати завдання, мету та особливість діяльності для кожної із галузей економічного співробітництва.

В угоді ще повинно бути вказано перевірка якості виконання зобов'язань для уникнення та вирішення проблем, які могли б уникнути.

Також потрібно не забувати про контроль регулювання всіх зобов'язаностей з боку держави. Зокрема слідкувати за виконанням всіх зобов'язаностей по угодам, в тому числі контролювати діяльність підприємств, проводити перевірки виконаних зобов'язань для підприємства, борги перед іноземними постачальниками, уникати сутічок пов'язаних з співробітництвом підприємств країн між собою.

Регулюють економічне співробітництво також арбітражний суд. Даний суд обов'язково повинен бути чесним та справедливим. Я вважаю, що потрібно ввести закон в положення арбітражного суду про намагання якомога більше затримати розслідування справи та намагання запобігти вільному розслідуванні справ. Держава та суд повинні контролювати виконання рішення суду. Особливо потрібно контролювати осіб, які уникають виконання даних угод.

Отже, угоді про економічне співробітництво між Україною та державами Європейської асоціації вільної торгівлі не вистачає пунктів про появу можливих сутичок та конфліктів та причини її вирішення.

3.3. Шляхи подолання проблем економічного співробітництва України та Європейської Асоціації вільної торгівлі

Головна проблема економічного співробітництва на даний момент є корупція всіх галузей економічної діяльності [45].

Для боротьби з корупцією ми повинні знати головні причини корупції. Детально на рисунку 3.1. Основними причинами є бажання олігархів захопити, якомога більше впливу на економічну діяльність, погана законодавча база та постійні зміни в законодавстві, прийняття законів, які протирічать один одному, бюрократія, низька зарплата місцевих та державних чиновників стосовно їх відповідальності та обов'язків, недостатнє фінансування в галузі освіти, медицини, загальну нестабільність політичної влади, недостатня розвинутість фінансової системи.

Рис. 3.1. Причини корупції в Україні

Джерело: розроблено автором на основі [45]

Наслідки корупції зображено на рис. 3.2.

Основними наслідками є поява та розвиток тіньової економіки, поширення конкурентних механізмів ринку, неефективне використання бюджетних коштів, сповільнення появи ефективних приватних власників підприємства, підвищення цін за рахунок збільшення неочікуваних витрат, недовіра економічних суб'єктів щодо контролю влади за чесним дотриманням правил ринкової гри, розширення корупції в неурядових організаціях та підприємствах, нечесність державних закупівель.

Рис. 3.2. Наслідки корупції в Україні

Джерело: розроблено автором на основі [45]

Принципи запобігання корупції є важливою ланкою для боротьби з корупцією.

На рис. 3.3 зображено принципи корупції.

Головними принципами запобігання корупції є верховенство права, законність, комплексного здійснення цілої системи заходів, пріоритетність запобіжних заходів, невідворотність відповідальності за вчинення

корупційних правопорушень, відкритість та прозорість діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, участі громадськості у заходах щодо запобігання і протидії корупції, забезпечення відновлення порушених прав та законних інтересів та відшкодування збитків, заданої корупційним правопорушенням.

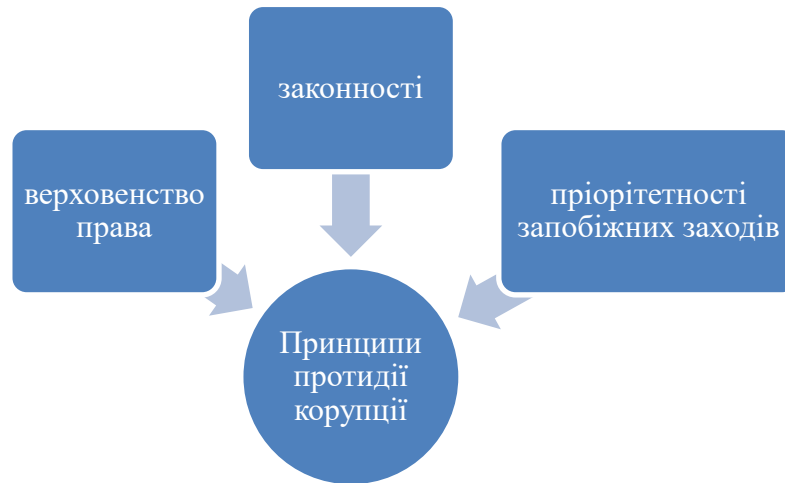

Рис. 3.3. Принципи протидії корупції

Джерело: розроблено автором на основі [45]

Головним методом боротьби є чітке пояснення корупційного правопорушення законом, контроль за діяльністю Антикорупційного бюро та зміна суспільної думки про корупцію.

Держава має чітко прописати та пояснити термін корупції для уникнення проблематики знаходження корупції, зокрема не перешкоджати діяльності за Антикорупційним бюро, створення методів для контролю діяльності самого Антикорупційного бюро. Змінити суспільну думку є найважливішим елементом боротьби з корупцією. Потрібно розробити проект поступової боротьби з корупцією. Першим етапом є введення універсального поняття про корупцію. Другим етапом – контроль за діяльністю Антикорупційного бюро. Третій етап – показати публічно корупціонерів. Четвертий спосіб – розробити відповідні заходи для повернення втрачених грошей в державний бюджет. П'ятий етап – випустити проект про негативні наслідки та причини корупції. Шостий етап – вивчати в

школі наслідки корупції з малечку з допомогою ігор та мультфільмів, що привчить дітей до боротьби з нею з малечку.

Отже, головна проблема економічного співробітництва на даний момент є корупція всіх галузей економічної діяльності. угоди про економічне співробітництво між Україною та державами Європейської асоціації вільної торгівлі не вистачає пунктів про появу можливих сутичок та конфліктів та причини її вирішення. Основними причинами корупції є бажання олігархів захопити, якомога більше впливу на економічну діяльність, погана законодавча база та постійні зміни в законодавстві, прийняття законів, які протирічать один одному, бюрократія, низька зарплата місцевих та державних чиновників стосовно їх відповідальності та обов'язків, недостатнє фінансування в галузі освіти, медицини, загальну нестабільність політичної влади, недостатня розвинутість фінансової системи. Основними наслідками є поява та розвиток тіньової економіки, поширення конкурентних механізмів ринку, неефективне використання бюджетних коштів, сповільнення появи ефективних приватних власників підприємства, підвищення цін за рахунок збільшення неочікуваних витрат, недовіра економічних суб'єктів щодо контролю влади за чесним дотриманням правил ринкової гри. Головними принципами запобігання корупції є верховенство права, законність, комплексного здійснення цілої системи заходів, пріоритетність запобіжних заходів, невідворотність відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, відкритість та прозорість діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, участі громадськості у заходах щодо запобігання і протидії корупції. Головним методом боротьби є чітке пояснення корупційного правопорушення законом, контроль за діяльністю Антикорупційного бюро та зміна суспільної думки про корупцію. Держава має чітко прописати та пояснити термін корупції для уникнення проблематики знаходження корупції, зокрема не перешкоджати діяльності за Антикорупційним бюро, створення методів для контролю діяльності самого Антикорупційного бюро. Змінити суспільну думку є найважливішим

елементом боротьби з корупцією. Потрібно розробити проект поступової боротьби з корупцією. Першим етапом є введення універсального поняття про корупцію. Другим етапом – контроль за діяльністю Антикорупційного бюро. Третій етап – показати публічно корупціонерів. Четвертий спосіб – розробити відповідні заходи для повернення втрачених грошей в державний бюджет. П'ятий етап – випустити проект про негативні наслідки та причини корупції. Шостий етап – вивчати в школі наслідки корупції з малечку з допомогою ігор та мультфільмів, що привчить дітей до боротьби з нею з малечку.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставлених завдань в кваліфікаційній роботі досліджені питання визначення теоретичних аспектів економічного співробітництва країн, проаналізовано економічне співробітництво між Україною та Європейською асоціацією вільної торгівлі, розглянуто проблеми економічного співробітництва України і Європейської асоціації вільної торгівлі та розроблено шляхи вирішення цих проблем.

1. Визначено, що економічне співробітництво – це відносини, які виникають між суб'єктами господарювання з метою обміну товарами, експорту та імпорту товарів між суб'єктами та налагодження зв'язків між суб'єктами даних відносин. Суб'єктами економічного співробітництва може бути держава, юридична особа та фізична особа, підприємство та компанія. Об'єктами економічного співробітництва може бути торгівля товарами, торгівля послугами, міграція робочої сили та міграція капіталу.

2. Встановлено, що основними завданнями економічного співробітництва для країн між якими виникає економічне співробітництво є створення економічних та політичних зв'язків, сприяння конкуренції своїх товарів, створення економічних зон, зростання стабільності економіки країн, розвиток в галузях виробництва, в яких відбувається економічне співробітництва та обмін досвідом та знаннями між країнами. Важливими принципами економічного співробітництва є принципи рівноправності, взаємної вигоди та суверенної рівності держав.

3. Встановлено, що Європейська асоціація вільної торгівлі є зоною вільної торгівлі, яка об'єднує яка об'єднує митні території чотирьох європейських країн, які не вступили до Європейського Союзу, зокрема, Республіки Ісландія, Князівства Ліхтенштейн, Королівства Норвегії та Швейцарської Конфедерації, яка була заснована 4 січня 1960 року у місті Стокгольм, що в Швеції. Вона є результатом підписання Стокгольмської угоди про Європейську Асоціацію Вільної Торгівлі. Основним робочим

органом є Рада ЄАВТ, в рамках якої країни-члени ЄАВТ проводять переговори, консультації та приймають рішення щодо напрямів діяльності ЄАВТ. Секретаріат у Женеві забезпечує сприяння у проведенні переговорів щодо угод про вільну торгівлю з країнами, що не є членами ЄС та надає відповідну підтримку Раді ЄАВТ.

4. Отримано результати, що ВВП ЄАВТ в 2020 році зросло на 3,23% у порівнянні з попереднім періодом. Найбільша країна за структурою експорту в 2020 році була Швейцарія (79%), найменша – Королівство Ліхтенштейн – 0%. Найбільша країна за структурою імпорту в 2020 році була Швейцарія (78%), найменша – Королівство Ліхтенштейн – 0%. Від’ємне торговельне сальдо у Ісландії в 2020 році свідчить про неефективну торговельну та економічну політику з боку даної країни.

5. Доведено, що ВВП України в 2020 році знизився на 0,69% у порівнянні з 2019 роком. Негативне зовнішньо-торговельне сальдо є характерною особливістю торговельної політики України, що свідчить про неефективну зовнішньо-торговельну та економічну політику України. В 2020 році експорт знизився на 1,74% у порівнянні з минулим періодом; імпорт зменшився на 16,75% у порівнянні з минулим роком; зовнішньо-торговельний оборот України знизився на 9,11% у порівнянні з попереднім періодом. В 2020 році Україна експортувала свої товари в Китай, Польщу, Росію, Туреччину та Німеччину. Найбільше Україна експортувала в 2020 році злаки, чорні метали, жири та масла тваринного та рослинного походження, руди та електричні машини та обладнання. В 2020 році Україна імпортує свої товари з Китаю, Німеччини, Росії, Польщі та США. Головними товарами імпорту для України є мінеральне паливо, ядерні реактори, засоби наземного транспорту та електричні машини та обладнання.

6. Вияснено, що Україна та Європейська асоціація вільної торгівлі є важливими економічними партнерами, які активно співробітничать в багатьох галузях. Початок їх економічного співробітництва було покладено в 2011 році з моменту підписання Угоди про вільну торгівлю між Україною та

державами ЄАВТ від 07.12.2011 року. Згідно з Угодою головними цілями визначено збільшення інвестиційних можливостей у зоні вільної торгівлі та сприяння конкуренції у своїх економіках. Найпопулярнішими українськими товарами для експорту в Норвегію в 2020 році була продукція в галузі суднобудування, машинобудування, сільськогосподарська продукція, продукція текстильної промисловості, дорогоцінне каміння та напівдорогоцінне каміння. Найпопулярнішими українськими послугами в Норвегії є телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги, транспортні послуги та ділові послуги. Найпопулярнішими послугами, які імпортувала Україна з Норвегії є ділові послуги та телекомунікації.

7. Встановлено, що головними проблемами для всіх країн Європейської асоціації є корупція, яка впливає на всі галузі економіки, корупційність Феміди, безпринципність українських підприємців, вплив олігархів на всі галузі економіки та інформаційні джерела. Також в 2020 році важливою проблемою стали проблеми доставки продукції через карантин під час вірусу COVID-19. Головними ризиками для економічного співробітництва є не вирішення з боку українського уряду питань корупції на рівні місцевих та державних чиновників, відсутність змін у сфері права, можливе налагодження стосунків з Російською Федерацією одним із членів даного економічного співробітництва, стан виробництва в країні, можливий негативний вплив на економіку, пов'язаний з стихійними лихами, такі як повені, бурі, урагани та землетруси.

8. Визначено, що угоді про економічне співробітництво між Україною та державами Європейської асоціації вільної торгівлі не вистачає пунктів про появу можливих сутичок та конфліктів та причини її вирішення.

9. Розроблено, що Основними причинами корупції є бажання олігархів захопити, якомога більше впливу на економічну діяльність, погана законодавча база та постійні зміни в законодавстві, прийняття законів, які протирічать один одному, бюрократія, низька зарплата місцевих та державних чиновників стосовно їх відповідальності та обов'язків, недостатне

фінансування в галузі освіти, медицини, загальну нестабільність політичної влади, недостатня розвинутість фінансової системи. Основними наслідками є поява та розвиток тіньової економіки, поширення конкурентних механізмів ринку, неефективне використання бюджетних коштів, сповільнення появи ефективних приватних власників підприємства, підвищення цін за рахунок збільшення неочікуваних витрат, недовіра економічних суб'єктів щодо контролю влади за чесним дотриманням правил ринкової гри. Головними принципами запобігання корупції є верховенство права, законність, комплексного здійснення цілої системи заходів, пріоритетність запобіжних заходів, невідворотність відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, відкритість та прозорість діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, участі громадськості у заходах щодо запобігання і протидії корупції. Змінити суспільну думку є найважливішим елементом боротьби з корупцією. Потрібно розробити проект поступової боротьби з корупцією. Першим етапом є введення універсального поняття про корупцію. Другим етапом – контроль за діяльністю Антикорупційного бюро. Третій етап – показати публічно корупціонерів. Четвертий спосіб – розробити відповідні заходи для повернення втрачених грошей в державний бюджет. П'ятий етап – випустити проект про негативні наслідки та причини корупції. Шостий етап – вивчати в школі наслідки корупції з малечку з допомогою ігор та мультфільмів, що привчить дітей до боротьби з нею з малечку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 416 с.
2. Мочерний С.В., Довбенко М.В. Економічна теорія : підруч. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 856 с.
3. Голіков А.П., Довгаль О.А. Міжнародні економічні відносини : підруч. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 464 с.
4. Войнова Є.І., Якубовський С.О., Ніколаєва Ю.О. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. Одеса : «Одеський національний університет імені І.І. Мечникова», 2015. 305 с.
5. Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2013. 256с.
6. Історична угода: країни-члени ОПЕК+ домовились скоротити видобуток нафти в умовах пандемії. Інформаційне агентство «Українські національні новини»: веб-сайт.URL: <https://www.unn.com.ua> (дата звернення: 15.05.2021).
7. Базилевич В.Д. Економічна теорія. Політекономія : підруч. Вид. 7-ме, переробл. і допов. К. : Знання-Прес, 2008. 719 с.
8. Репецький В.М., Лисик В.М., Микієвич М.М. Міжнародне публічне право : підруч. Вид. 2-ге, переробл. і допов. К. : Знання, 2012. 437 с.
9. Тимченко Л.Д., Кононенко В.П. Міжнародне право : підруч. К. : Знання, 2012. 631 с.
10. Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. К. : «ЦУЛ», 2013. 256с.
11. Голіков А.П., Довгаль О.А. Міжнародні економічні відносини : підруч. Харків : ХНУ імені Каразіна В.Н., 2015. 464 с.
12. Уніят А.В. Економічне співробітництво України з країнами північно-американської зони вільної торгівлі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 15. с.46-52.

13. Гронтковська Г.Е., Ряба О.І., Венцурик А.М., Красновська О.І. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ : «ЦУЛ», 2014. 384 с.
14. Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ від 07.12.2011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_456#Text (дата звернення: 16.05.2021)
15. Загірняк М.В., Перерва П.П., Маслак О.І. Економіка підприємства. Магістерський курс. Частина I : підруч. Кременчук, 2015. 736 с.
16. Мартусенко І.В., Погріщук Б.В. Регіональна економіка : підруч. Тернопіль: Крок, 2015. 626 с.
17. Васильєв О.А. Проблеми інтеграції країн на пострадянському просторі, 2018 р. Міжнародні відносини: Політичні науки № 18-19, 2018.
18. Зеленько Г.І. Регіональні Дискурси модернізації. 2017. 111-121 с.
19. Колпаков В.К., Кузьменко О.В., Пастух І.Д., Сущенко В.Д. Курс адміністративного права України : підруч. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 808с.
20. Цивільний процес України : підруч. [за загальною ред. д.ю.н., доцента М.М. Ясинка]. К. : Алерта, 2014. 744 с.
21. Пронюк Н.В. Сучасне міжнародне право : навч. посіб. Київ: КНТ, 2008. 344 с.
22. Качан Є.П. Регіональна економіка : підруч. Київ : «ЦУЛ», 2011. 670с.
23. Зіня Е.А. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підруч. Київ : «Кондор», 2009. 432 с.
24. Чечель О.М. Державне управління в економічній сфері : навч. посіб. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 372 с.
25. Україна розірвала програму економічної співпраці з РФ: кому буде болючіше? DW: веб-сайт. URL: <https://www.dw.com/uk/головна/s-9874> (дата звернення: 17.05.2021)
26. Мокій А.І., Яхно Т.П., Бабець І.Г., Міжнародні організації : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 280 с.

27. Молдован В.В., Молдован А.В. Судоустрій. Україна, Велика Британія, Російська Федерація, США, ФРН, Франція. Судові органи ООН. : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 364 с.

28. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.1994 року № 4002-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text> (дата звернення: 18.05.2021)

29. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 25.08.1994 № n0001571-94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001571-94#Text> (дата звернення: 18.05.2021)

30. Манів З.О., Луцький І.М., Манів С.З. Регіональна економіка : навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2011. 638 с.

31. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон : Закон України від 17.02.2006 року №2673-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-12#Text> (дата звернення: 19.05.2021)

32. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). Сайт постійного представництва України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві: веб-сайт. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2606-efta> (дата звернення: 19.05.2021)

33. ВВП в доларах країн-учасниць ЄАВТ. EconomicData: веб-сайт. URL: <https://www.economicdata.ru/index.php> (дата звернення: 20.05.2021)

34. Норвегія. Експорт та імпорт. TrendEconomy: веб-сайт. URL: <https://trendeconomy.ru/data/h2/Norway/TOTAL> (дата звернення: 20.05.21)

35. Ісландія. Експорт та імпорт. TrendEconomy: веб-сайт. URL: <https://trendeconomy.ru/data/h2/Iceland/TOTAL> (дата звернення: 20.05.2021)

36. Швеція. Експорт та імпорт. TrendEconomy: веб-сайт. URL: <https://trendeconomy.ru/data/h2/Switzerland/TOTAL> (дата звернення: 20.05.2021)

37. Ліхтенштейн. Дані та статистика. Кноета: веб-сайт. URL: <https://knoeta.ru/atlas/Лихтенштейн> (дата звернення: 20.05.2021)
38. Зовнішня торгівля окремими видами товарів за країнами світу. Архів за 2020 рік. Сайт Державної служби статистики України: веб-сайт. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 20.05.2021)
39. Україна. Експорт та імпорт. TrendEconomy: веб-сайт. URL: <https://trendeconomy.ru/data/h2/Ukraine/TOTAL> (дата звернення: 20.05.2021)
40. Зовнішня торгівля товарами та послугами. Сайт Центрального статистичного бюро Норвегії: веб-сайт. URL: <https://www.ssb.no/en> (дата звернення: 20.05.2021)
41. Торгівля та інвестиції. Сайт посольства України в Норвегії: веб-сайт. URL: <https://norway.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/488-torgovelno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-norvegijeju/torgovelno-ekonomichne-ta-investicijne-spivrobotnictvo-ukrayini-z-korolivstvom-norvegiya> (дата звернення: 20.05.2021)
42. Торгівля та інвестиції. Сайт посольства України в Швейцарській Конференції та в Князівстві Ліхтенштейн: веб-сайт. URL: <https://switzerland.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/367-torgovelno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-shvejcarijeju/torgovelno-ekonomichne-spivrobotnictvo> (дата звернення: 20.05.2021)
43. Торгівля та інвестиції. Сайт посольства України в Фінляндській Республіці та Республіці Ісландія: веб-сайт. URL: <https://finland.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/3225-trade> (дата звернення: 20.05.2021)
44. Історія однієї сутички. Чому норвезькі товари коштують дуже дорого для українців. НВ Бізнес: веб-сайт. URL: <https://biz.nv.ua/experts/norvegiya-i-ukraina-kak-odno-sudebnoe-delo-podnyalo-senu-na-ves-import-novosti-ukrainy-50098130.html> (дата звернення: 21.05.2021)
45. Носова О.В. Національна економіка: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 512 с.